GRATIS

Het onwaarschijnlijke verhaal van BASKERVILLE HALL

Recepten uit EEN SNUFJE MAGIE

DE CARDBOARD COWBOYS

tekentips van STERN NYLAND

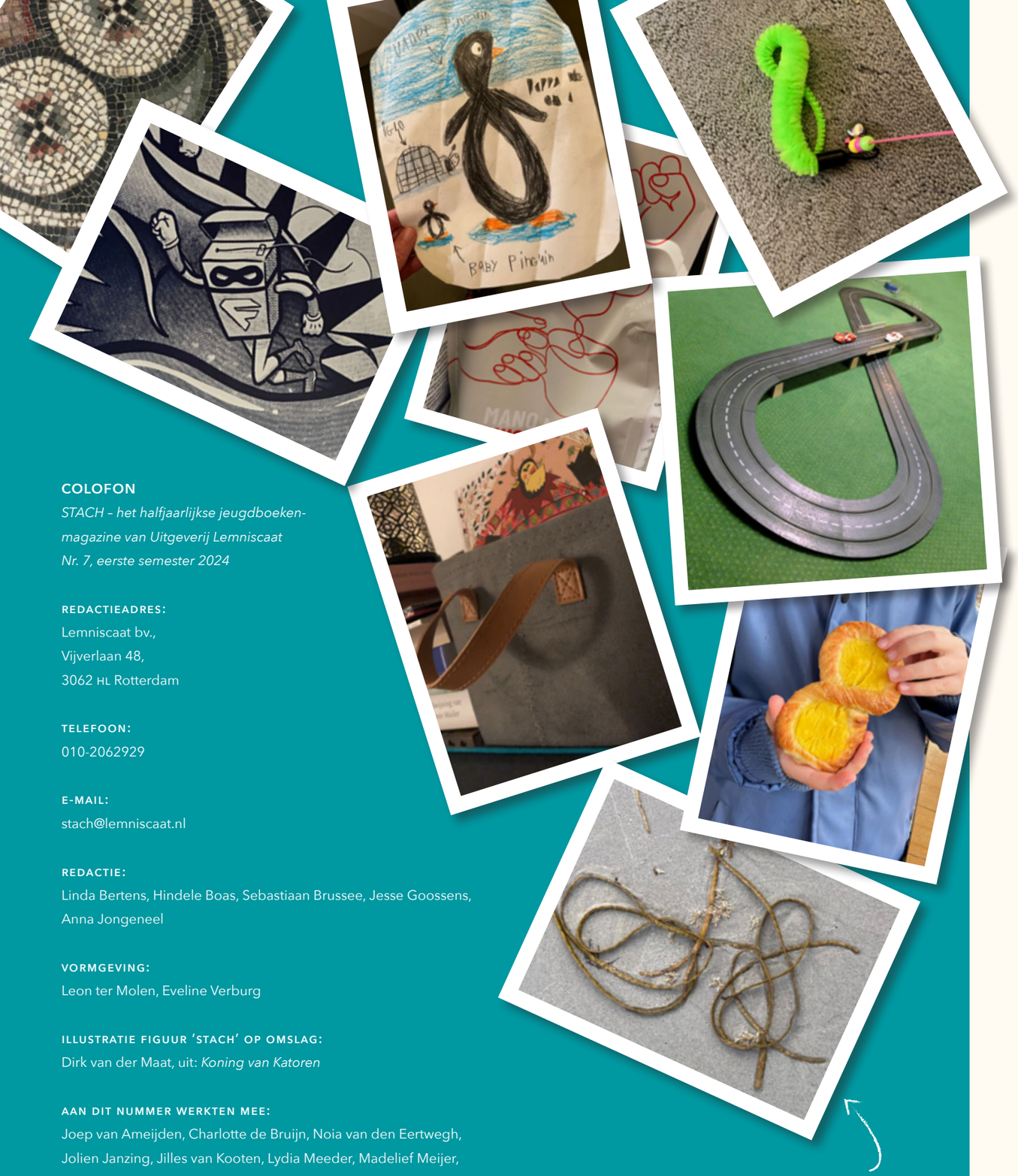
STACH

#7

HET PASPOORT VAN JOLIEN JANZING

BOEK-OMSLAG-wedstrijd

HET DIEREN-DOOD-BOEK

COLOFON

STACH – het halfjaarlijkse jeugdboeken-magazine van Uitgeverij Lemniscaat
Nr. 7, eerste semester 2024

REDACTIEADRES:
Lemniscaat bv.,
Vijverlaan 48,
3062 HL Rotterdam

TELEFOON:
010-2062929

E-MAIL:
stach@lemniscaat.nl

REDACTIE:
Linda Bertens, Hindele Boas, Sebastiaan Brussee, Jesse Goossens, Anna Jongeneel

VORMGEVING:
Leon ter Molen, Eveline Verburg

ILLUSTRATIE FIGUUR 'STACH' OP OMSLAG:
Dirk van der Maat, uit: *Koning van Katoren*

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:
Joep van Ameijden, Charlotte de Bruijn, Noia van den Eertwegh, Jolien Janzing, Jilles van Kooten, Lydia Meeder, Madelief Meijer, Foske van Mechelen, Sem Neele, Stern Nijland, Asya Sali, Puck Siepel, Manuel Snikkers, Cato Vreeburg, Lotte Mare van Zwam, Roos Zinger

WWW.LEMNISCAAT.NL

Lemniscaat zie je overal!

Heb jij ook een Lemniscaat gezien?
Stuur je foto dan naar stach@lemniscaat.nl en wie weet zie je jouw Lemniscaat in de volgende editie!

Daar ben ik weer – je favoriete Lemnie! Met opnieuw een magazine vol leesfragmenten, doe-activiteiten, een poster en nog veel meer. En wat nog veel leuker is: een magazine waaraan veel van jullie hebben meegewerkt! Dankzij jullie interviews en recensies wordt *STACH* steeds meer een blad van ons samen. En het afmaakverhaal niet te vergeten: Asya Sali bedacht een wel heel bloedstollend einde voor het verhaal van vorige keer… Ook hebben jullie massaal meegedaan met de Lemniscaat 60 jaar-actie.

In dit nummer komen we met iets nieuws en te geks: een heuse boekomslag-wedstrijd. Want misschien vind jij tekenen wel veel leuker dan schrijven en ben je hard op weg om de nieuwe Linde Faas te worden! Wil jij een boekcover ontwerpen en daarmee ook nog eens kans maken op toffe prijzen? Kijk dan snel op pagina 34-35! Enne… Als je nog inspiratie nodig hebt: Stern Nijland leert je alvast hoe je een bizar dier kunt tekenen.

Heb jij een fantastisch idee waardoor *STACH* nóg leuker zou kunnen worden of wil je ook als juniorredacteur aan de slag? Neem dan contact met ons op via **stach@lemniscaat.nl**. Veel leesplezier!

LEMNIE

4 **Foske interviewt Lucas Eden**
6 *Een snufje magie*
8 *Het onwaarschijnlijke verhaal van Baskerville Hall*
10 **Het paspoort van… Jolien Janzing**
12 *Het dierendoodboek*
14 **Recensies – deel I**
16 **De vertaalplek van… Lydia Meeder**
18 *De Cardboard Cowboys*
20 *Elk einde is een nieuw begin*
22 *Het knalgoede knutselboek*
24 *De macht van Algas*
26 **Ken je klassiekers… *Zwarte sneeuw***
28 *Van maansteen tot morgenster*
30 **Tekenles van… Stern Nijland**
32 **Uithaalposter**
34 Boekomslagwedstrijd
36 **Recepten**
38 *Licht*
40 **Quiz: de grote gekke-goden-maffe-mythen-quiz**
42 *Merel*
44 *Zo voelt het om een vogel te zijn*
46 **Werken bij de uitgeverij… de bureauredacteur**
48 *Mijn hart was een boom*
50 **Boekzoeker**
51 **Recensies – deel II**
52 Winnaars Lemniscaat 60 jaar
56 *Heksenvloek*
58 **Het winnende vervolgverhaal**
60 **Prijsvraag: maak het verhaal af van… Pieter Koolwijk**
61 **Puzzelpagina**
62 *Planeet aarde*

FOSKE INTERVIEWT

Lucas Eden

Dat Foske goed recensies kan schrijven, wisten we al. Maar dat ze ook zo'n goede interviewer is: daar kwamen we achter toen ze Lucas Eden van Een snufje magie *aan de tand voelde! Helaas woont Lucas in Engeland en kon hij niet overkomen voor het interview, omdat hij les moest geven aan zijn klas. Alhoewel… misschien was hij gewoon koekjes aan het bakken of sprong hij op zijn surfboard. Gelukkig had hij wel tijd om haar vragen per mail te beantwoorden!*

Was het moeilijk om uw eerste boek te schrijven?
Eigenlijk vond ik het moeilijker om mezelf te overtuigen dat het een echt boek was dan om het te schrijven, want dat ging eigenlijk vanzelf. Lees maar verder:

Waarom besloot u om schrijver te worden?
Het verhaal is begonnen in mijn klas. Ik geef les aan groep 6 van Newquay Junior Academy. Elke week bak ik een soort koek die te maken heeft met een feestdag van die week (klinkt het al bekend?). Vrijdag sluiten we de week af met het proeven van de koekjes en dan vertel ik over Jula, Ben en Yin.

Tijdens het bakken verzin ik wat ik de volgende dag wil vertellen en dat schrijf ik daarna op. In het Nederlands, want ik heb een Nederlandse moeder en een Engelse vader, en omdat ik in Engeland woon, wil ik mijn Nederlands blijven oefenen. In de zomervakantie van 2023 las ik nog eens over wat ik dat schooljaar geschreven had en toen zag ik dat er een boek in zat. Ik vond het best spannend om dat op te sturen naar een uitgever, maar na een weddenschap in de pub heb ik het gedaan…

Wat zou u geworden zijn als u geen schrijver was?
Ik ben al iets geworden: leraar. En dat zou ik nooit willen missen. Het verhalen vertellen en schrijven hoort bij mijn klas.

Heeft u een gekke gewoonte?
Mijn leerlingen vinden me gestoord omdat ik elke ochtend, voordat ik naar school ga, ga surfen. Weer of geen weer. In de winter, als het nog te donker is 's ochtends, ga ik direct na school. Als ik weet dat ik een dag niet kan surfen, ben ik niet de gezelligste leraar…

Jula, de hoofdpersoon van het boek, kan toveren. Welke *sôrci* (spreuk) zou u wel willen beheersen?
Ik zou wel de wind kunnen controleren. Dan kan ik er altijd voor zorgen dat het het perfecte surfweer is.

Bij het restaurant 'Bens koekies' wordt op elke dag een ander koekje verkocht dat te maken heeft met een feestdag die op dat moment op aarde wordt gevierd. Wat is uw favoriete feestdag?
In Engeland is dat Kerstmis. Vooral omdat het niet één dag is, maar de hele sfeer al in november begint en iedereen ruim een maand in de feeststemming is. In Nederland kan ik moeilijk kiezen tussen Koningsdag, als jullie hele land een grote vrijmarkt is, en Sinterklaas.

En wat is uw favoriete koekje?
Ik kan heel moeilijk kiezen, maar ik ben gek op chocolade en sinaasappel. Dus als het móét, kies ik voor twee chocoladebiscuits met sinaasappelcrème ertussen in een laag chocolade.

De ouders van Jula hebben een boekwinkel. Houdt u ook van lezen?
Ik hou heel veel van lezen. Vooral van kinderboeken. Mijn lievelingsschrijvers zijn David Walliams, Roald Dahl en Pieter Koolwijk. Ik lees vooral Engelse auteurs, maar ik kreeg van mijn moeder *Gozert* en toen ben ik alles van Pieter gaan lezen. Dat is het voordeel van twee talen spreken.

Aan het eind van het boek staan recepten. Houdt u van bakken?
Ik vertelde net al dat ik elke week voor de klas koekjes bak. Ik kook graag. Ik vind het vooral leuk om rare recepten uit te proberen. Dat voelt ook een beetje als toveren.

Kijk op pagina 36-37
voor de koekies van Lucas!

Wat is uw favoriete schrijfplekje?
Het allerliefst zit ik in de pub met mijn laptop of een notitieboek. Ik krijg de beste ideeën als het druk is om me heen.

En tot slot: hoeveel keer heeft u uw zelfgeschreven boek al gelezen?
Dat is echt best vaak. Eerst schreef ik de verhalen voor in de klas. Daarna ben ik het geheel gaan doorlezen om er een boek van te maken. Toen het door Lemniscaat was aangenomen, heb ik de stoute schoenen aangetrokken en het naar Pieter Koolwijk gestuurd. Die had nog een aantal goede tips. En daarna kreeg ik ook nog aantekeningen van de redactie van Lemniscaat. Dus váák. Maar nu is het af!

Als uw boek in de winkel ligt, koop ik het meteen!
Awesome! Dank je wel voor je leuke vragen, Foske!

Sla gauw de
pagina om voor
een voorproefje

Uit:
Een snufje magie
Lucas Eden
€ 14,99 | 184 pag.
Verschijnt in februari

EEN SNUFJE MAGIE

LUCAS EDEN

Ze hadden nog wat door de straatjes van het oude stadscentrum van Runehaven gedwaald toen Teresa het tijd vond om naar huis te gaan. Jula vond het allang best. Ze wilde inmiddels graag zitten en een beetje puzzelen. Slapen in de bestelbus tussen haar ouders in zou niet lukken.

Ravi klikte met de sleutel de deuren van het busje open.

Jula klom naar binnen en wilde op de middelste stoel gaan zitten toen ze zag dat daar, boven op haar puzzelboek, een pakje lag dat was ingepakt in bruin papier. Met blokletters stond erop: VOOR JULA.

'Hebben jullie een cadeautje voor me gekocht?' vroeg ze.

Ze keek haar ouders aan, maar die keken naar elkaar.

'Nee,' zei Teresa.

'Ik ook niet,' zei Ravi.

'Had je de auto niet dichtgedaan?' vroeg Teresa aan Ravi.

'Je zag hem me net opendoen,' antwoordde hij.

Jula liet het pakje door haar handen gaan. Ze kreeg een sterk gevoel dat ze wist wat het was... Het formaat, het gewicht... Ze scheurde het papier eraf en haar vermoeden werd bewaarheid. In haar handen hield ze het groene boekje uit het antiquariaat. De gouden letters glansden haar toe.

Ravi startte de motor.

'Heeft hij het nou aan jou gegeven?' Teresa pakte het boek uit Jula's handen.

'Hé,' zei Jula. 'Dat is van mij!'

Maar Teresa reageerde niet en bladerde het boekje opnieuw door. Ze bestudeerde de manier waarop het was ingenaaid. Toen Ravi de auto uit de parkeerplaats draaide, zei ze: 'Raaf, ik wil even terug naar de winkel.'

'Waarom?' vroegen Jula en haar vader in koor.

'Omdat dit een heel duur cadeau is,' zei Teresa. 'Het zit me niet lekker.'

Jula griste het boek uit haar handen.

'Voorzichtig!' riep Teresa uit. 'Het is wel tweehonderd jaar oud!'

'Ik heb het gekregen.' Jula hield het tegen zich aan. Even leek het alsof er vanuit het boek een warm, elektriserend gevoel door haar lijf trok. Ze had echt niets met oude boeken, maar dit was van haar...

'Kijk.' Ravi remde af. 'De winkel is gesloten.'

Inderdaad waren alle lichten in Antiquariaat Casimir gedoofd, en alsof dat nog niet duidelijk genoeg was, hing er achter de ruit van de voordeur een bordje: GESLOTEN.

'Nou, Sherlock.' Ravi porde Jula even in haar zij met zijn elleboog. 'Jij mazzel.'

Teresa zuchtte. 'Als je maar een keurig bedankbriefje stuurt als we weer thuis zijn.'

Jula wist dat ze sliep.

Ze kende dat gevoel: alsof ze té wakker was. Alsof alles helderder was dan in werkelijkheid. Ze zat rechtop in bed en had geen idee hoe laat het was. Ze herinnerde zich hoe ze die avond pas na tienen was thuisgekomen. Op de terugreis waren ze nog gestopt voor frietjes, en ze was direct naar bed gegaan toen ze eindelijk in Silverdale waren aangekomen. Haar ouders wilden eerst nog beneden in de winkel hun nieuwe aanwinsten opbergen en Jula moest meteen in slaap gevallen zijn, want ze had niet meer gemerkt dat ze naar boven waren gekomen.

Het was pikdonker, maar Jula had het sterke gevoel dat ze iets moest doen.

Ze keek op haar wekker. 02:43. Midden in de nacht.

Niet alleen de cijfers op haar klok gloeiden op. Er scheen nog een lichtje in haar kamer, glanzend goud, vanaf haar bureau.

Het was het boek.

SORĈA

Het leek wel of de letters uit het omslag oprezen, zo fel lichtten ze op. Jula deed haar bedlampje aan en stond op. Ze liep naar haar bureau en raakte voorzichtig de voorkant van het boek aan. Ze verwachtte bijna dat het heet zou zijn, maar het enige wat ze voelde was weer die bijzondere elektrische tinteling.

Ze pakte het boek op. Er moest een batterij in verborgen zitten. Misschien zo'n platte ronde, in de kaft van het boek. Maar hoe ze ook zocht en voelde, ze kon niets ontdekken, noch aan de voorkant, noch aan de achterkant en ook niet in de rug.

Toen ze opnieuw door het dikke boekje bladerde, ontdekte ze een pagina waar iets op gedrukt stond.

Ze hield haar vingers tussen de bladzijden en keek verder. Alle andere bladzijden waren leeg. Er was maar één bladzijde bedrukt, op ongeveer een derde van het boekblok.

Jula ging op bed zitten, dichter bij het licht, om te kunnen lezen wat er stond.

De letters leken oud, maar waren goed leesbaar. En de woorden die werden gebruikt waren tot haar verbazing volstrekt begrijpelijk. De taal in de oude boeken die haar ouders verkochten, was altijd zo ouderwets dat Jula erg veel moeite moest doen om te ontdekken wat er stond. Hier zag ze maar één woord dat ze niet kende. En de titel. Door dat SORĈA op de kaft, had ze gedacht dat het een boek uit een ander land was.

De tekst leek wel een recept. Opeens begreep Jula wat het moest zijn. In de winkel beneden stonden allerlei boeken die alleen de naam van een topchef of een restaurant droegen, zoals *Noma*, *Ottolenghi*, *Nobu*. Net zo onbegrijpelijk als *Sorĉa*. Het was een kookboek!

Ze las het recept.

Peper, zout en suiker

stond er in een sierlijk lettertype bovenaan de bladzijde, met eronder genummerde instructies.

1. *Houd duim en wijsvinger van de linkerhand tegen elkaar aan.*
2. *Maak een wrijvende beweging.*
3. *Spreek intussen de volgende sorĉi uit, naar wens:*
- *voor peper: mimuelaspipron*
- *voor zout: mimuelassalon*
- *voor suiker: mimuelassukero*

Dat was alles.

Er stond niet eens een ingrediëntenlijst bij. Misschien was het wel een dummy. Er kwamen weleens vertegenwoordigers van uitgeverijen in de winkel. Die vertelden over de nieuwe boeken die zouden verschijnen. Soms hadden ze een boek bij zich zoals dit: waar nog niets in stond, of waarvan er maar een paar bladzijden waren bedrukt, zodat je een idee kreeg hoe het echte boek eruit zou gaan zien. Jula's ouders hadden er een paar beneden liggen waarin ze aantekeningen maakten.

Zouden er tweehonderd jaar geleden ook al vertegenwoordigers met dummy's langs de winkel zijn gegaan?

Jula begon weer slaperig te worden.

Ze las nog eens wat er stond.

1. *Houd duim en wijsvinger van de linkerhand tegen elkaar aan.*

Ze hield het boek met haar rechterhand open en drukte haar duim en wijsvinger tegen elkaar aan.

2. *Maak een wrijvende beweging.*

Ze nam aan dat ze dat met haar duim en wijsvinger moest doen, en wreef ze tegen elkaar.

3. *Spreek intussen de volgende sorĉi uit, naar wens:*
- *voor peper: mimuelaspipron*

'Mimuelaspipron.' Jula struikelde bijna over het woord. Maar op hetzelfde moment voelde ze iets korreligs tussen haar duim en wijsvinger en terwijl ze die tegen elkaar bleef wrijven, stroomde er een straaltje zwarte, fijne korreltjes tussendoor dat op haar bed viel.

Jula sprong op. Het boek viel van haar schoot.

Nee.

Op haar laken lag een klein hoopje zwarte korreltjes. Ze keek naar haar linkerhand. De toppen van haar wijsvinger en duim waren een beetje rood. Heel voorzichtig likte ze aan haar vinger...

Ze proefde peper.

Ze doopte haar vinger in de zwarte korreltjes. Het leek echt peper, maar ze durfde niet te proeven. Ze rook eraan en snoof per ongeluk de korreltjes op. Direct kreeg ze een onbedaarlijke niesbui. Het was echt peper.

Wat was dit?

Het onwaarschijnlijke verhaal van Baskerville Hall

Het gerucht over Arthurs gevaarlijke, dappere actie verspreidde zich snel. De volgende ochtend leek het alsof iedereen ervan had gehoord. Bij het ontbijt lieten de tweedejaars Arthur tussen hen in aan de lange tafel zitten zodat hij kon vertellen hoe alles was gegaan. Arthur – die het vroeger al erg vond om een spreekbeurt te houden – was opgelucht toen rector Challenger vroeg of hij hem even kon spreken en Ahmad zijn verhaal overnam.

Toen Arthur achter rector Challenger aan de zaal uit liep, keken veel leerlingen hen na.

'Doyle,' baste de rector zodra ze in de hal stonden. 'Klopt het dat je Lorings chimpansee hebt gehypnotiseerd vlak voordat hij Kumar aan stukken scheurde?'

'Ja, meneer,' zei Arthur.

'Ik kan maar beter nooit meer horen dat je zoiets doms doet,' zei hij. Daarna dempte hij zijn stem: 'Dat moest ik van Loring en Hudson tegen je zeggen. Maar je hebt me een heel vervelende brief aan de ouders van de jongen bespaard. Ik wou dat ik erbij was geweest om het te zien.'

De rector liep juist weg toen een opvallend lang meisje met korte, donkere krulletjes op Arthur afkwam. 'Hé, heb je even tijd?' vroeg ze. 'Voor een interview? Je mist maar een paar minuten van je eerste lesuur.'

'Een interview?'

'Ik ben Afia, Burchtkring. Ik werk voor de schoolkrant,' zei ze. 'Sinead vertelde me dat jij de chimpansee hebt gehypnotiseerd. Ik wil een stuk over je schrijven.'

Arthur wist niet zeker of hij dat wel wilde. Maar toen zag hij Sebastians gezicht voor zich als hij in de krant over Arthurs heldendaad zou lezen. Zijn eigen vader zou het artikel misschien wel in zijn werkkamer ophangen bij zijn andere knipsels en dan zou het hem herinneren aan zijn belofte om voor de familie te zorgen zolang Arthur weg was.

'Goed,' zei hij. 'Als het maar niet te lang duurt.'

Het meisje glimlachte. 'Kom maar mee.'

Ze ging Arthur voor naar de tweede verdieping, waar hij nog niet was geweest. Hij liep met haar mee een grote ruimte in. Daar stonden verschillende lange houten bureaus, elk met een eigen gaslamp. De meeste waren bezaaid met papieren. Op één ervan had een grote jongen met krullend haar zijn voeten neergelegd. Hij zat in een tijdschrift te lezen dat *The Spectator* heette.

Afia plofte neer achter het laatste bureau en begon in de lades te rommelen. 'Even mijn lievelingspen zoeken. Zonder ben ik niks waard.'

Terwijl ze door haar spullen ging, zag Arthur een prikbord aan de muur hangen met oude artikelen uit de *Baskerville Bazuin*. Erboven had iemand een vel papier gepikt met één woord erop: ONOPGELOST.

Hij stapte dichterbij en bekeek de artikelen. Eén ging over meerdere dwaallichtwaarnemingen in de bossen rondom de school. Een ander ging over een mysterieuze explosie in professor Lorings kostbare pioenenperk (PLAGERIGE PIOENENPESTERIJ OF PLOERTERIG PLANTENTERRORISME?). Twee andere artikelen waren naast elkaar geprikt. Hoewel het ene in 1789 was geschreven en het andere in 1825, leken de koppen sterk op elkaar. TWEEDEJAARS MET ZIEKTEVERLOF NA VERMINKING DOOR VALLEND PORTRET, stond er boven het eerste artikel. PROFESSOR 'VERWARD' VERTROKKEN NA ONTSNAPPING AAN DOOD-DOOR-SCHILDERIJ, luidde de andere kop.

'Fascinerend, hè?' Arthur draaide zich om en zag de jongen met het tijdschrift naar hem kijken. Hij sprak met een zangerig Iers accent en keek geamuseerd. 'Hoe groot is de kans dat hetzelfde schilderij niet op één, maar op twee mensen valt, met meer dan dertig jaar ertussen?'

'Was het beide keren hetzelfde schilderij?'

De jongen knikte. 'Een enorm portret van Lord Baker. Hij had er een hekel aan. En daar had hij gelijk in. Het is een slecht schilderij.'

Afia lachte. 'Oscar heeft gelijk. Zijn ogen kijken allebei een andere kant op en hij trekt een gezicht alsof iemand op zijn tenen staat. Maar volgens de legende duwt de geest van Lord Baker het schilderij van de muur om wraak te nemen als je er iets lelijks over zegt als je langsloopt.'

'Meen je dat?' vroeg Arthur. 'Is dat de verklaring waarom twee verschillende mensen in twee verschillende decennia bijna door hetzelfde portret werden verpletterd?'

Oscar trok een wenkbrauw op. 'Laat de grote Lord maar niet horen dat je zijn geest niet serieus neemt.'

Arthur vond het een fascinerend idee dat zich geesten onder de levenden bevonden. Maar het leek hem nogal onwaarschijnlijk dat een geest erop uit was om iemand te verwonden die zijn portret beledigde.

'Geen van beide slachtoffers is ooit naar Baskerville Hall teruggekeerd,' zei Afia. 'Ze hadden niet zoveel geluk als je vriend Grover. Er was niemand om ze te redden. Nu we het er toch over hebben...'

Ze had eindelijk haar lievelingspen gevonden. Ze doopte hem in haar inktpot en maakte aantekeningen terwijl Arthur zijn verhaal vertelde.

Nadat hij al haar vragen had beantwoord, legde Afia haar pen neer en leunde achterover. 'Ik denk dat ik wel genoeg heb,' zei ze. 'Of heb je nog iets te vertellen?'

Arthur aarzelde. Er knaagde iets aan hem, iets waar hij meer aandacht aan zou hebben besteed als hij niet was afgeleid door alle nieuwe dingen op Baskerville Hall. Hij was in veel geïnteresseerd, maar onopgeloste mysteries vond hij het meest intrigerend.

'Eigenlijk,' zei hij, 'is er wel iets.'

'O?'

'Hebben jullie iets gehoord over een inbraak?' vroeg hij. 'Die een paar dagen geleden heeft plaatsgevonden?'

Afia en Oscar wisselden een blik.

'Hoe weet je dat?' vroeg Afia.

'Ik zag dat het raam van de voordeur was ingeslagen.'

'Maar dat kan door van alles zijn gekomen,' zei Oscar. 'Een cricketbal. Een roodborstje dat zijn gevoel voor richting kwijt was.'

'Ik hoorde er ook een paar leraren over praten,' gaf Arthur toe.

Afia's gezicht lichtte op. 'Vandaar,' zei ze. 'Wil je het voorlopig even voor je houden? Ik ben bezig met een onderzoek en wil niet dat het verhaal bekend wordt voordat we naar de drukker gaan.'

Arthur had dus gelijk. 'Is er iets gestolen?' vroeg hij.

Afia boog zich naar hem toe. 'Dat is het vreemde,' zei ze zacht. 'Er is niets als vermist opgegeven. Waarom zou je de moeite nemen om in te breken als je niets steelt?'

Arthur dacht na. 'Tenzij ze niet hebben gevonden wat ze zochten?'

'Dat zou kunnen.' Afia haalde haar schouders op. 'Hoe dan ook, ze nemen het behoorlijk serieus.'

'Wat bedoel je?'

Ze wees naar de ramen, waar ijzeren tralies voor waren vastgezet.

'Die heeft iemand gisteravond geïnstalleerd. Voor elk raam van de school.'

Arthur keek naar de tralies en vroeg zich af waarom hij die niet eerder had opgemerkt.

Er liep een rilling langs zijn rug toen hij door het getraliede raam naar buiten keek. De tralies waren bedoeld om de school tegen iemand van buitenaf te beschermen. Maar wat wilde diegene? En hoever zou hij gaan om te krijgen wat hij wilde? Hij dacht aan de groene ruiter op het donkere paard die hij de vorige dag in het bos had gezien. Had die iets met dit mysterie te maken?

Afia's woorden bleven in Arthurs hoofd hangen. *Er is tot nu toe nog niemand gestorven...*

Nog niet...

Uit:
Het onwaarschijnlijke verhaal van Baskerville Hall
Ali Standish
Vertaald door Johanna Rijnbergen
€ 18,99 | 336 pag.
Verschijnt in februari

HET PASPOORT VAN

Jolien Janzing

Heb je je weleens afgevraagd wie er schuilgaat achter die naam op de cover van een boek? Of ben je na het lezen heel nieuwsgierig geworden naar wie al die fijne verhalen verzint of die mooie tekeningen maakt? Om onze schrijvers en illustratoren beter te leren kennen, besloten we er een aantal aan de tand te voelen. Deze keer: Jolien Janzing, die je vast wel kent van* Atta *(waaruit de poster in dit nummer komt!).

WIE BEN JE?

Waar en wanneer ben je geboren?
Ik ben geboren in Veenendaal in een wijk die het Schrijverspark heet. Grappig toeval, hè? Of misschien ook niet. Misschien zijn alle baby's die in die wijk zijn geboren schrijver geworden. Volgens mijn ouders was het een mooie, zonnige dag: 27 mei 1964.

Wat is je leukste jeugdherinnering?
Met mijn vriendin Lena een clublokaal maken in een van de bijgebouwtjes naast haar huis. We plakten de muren vol posters uit de *Donald Duck*. Lena was mijn maatje in die dagen. Ze woonde vlakbij en we speelden vaak samen. We probeerden ook slakken te kweken, maar dat was niet zo'n succes. Lena had zes zussen en een broer. Ik vond het geweldig, zo'n groot gezin. Soms mocht ik blijven eten en dan kregen we speculaas bij de boterham.

Wat deed je het liefst als kind?
Fantaseren. Toen ik met mijn nichtje Monique een bot vond in een wei in de buurt, fantaseerden we dat het een bot van een mammoet of een dinosaurus was. Het liefst wilde ik meteen een brief naar een belangrijk museum in Londen schrijven, maar mijn papa zei: 'Laat het eerst maar eens aan onze buurman zien.' Die buurman was boer en hij bekeek ons bot met een glimlachje. 'Is van een varken,' zei-ie. Nou, daar stopte het dan, maar ik fantaseerde wel vlug weer iets nieuws.

Als je een superkracht kon bezitten, welke zou dat dan zijn en waarom?
Toveren. Ik zou zoveel willen toveren. Een leuk huis voor iedereen. Een berg cadeautjes met Sinterklaas voor alle kinderen. Dat iedereen happy is en gezond en zin heeft om te dansen en te zingen. Een teletijdmachine ook, want ik zou graag terug in de tijd willen reizen om eens echt te gaan kijken hoe het was in de Steentijd of bij de Romeinen.

Wat is het spannendste dat je ooit hebt gedaan?
Ik heb heel wat spannende dingen gedaan, dus dat is moeilijk kiezen. Ik heb als reporter gewerkt en dan kreeg ik vaak spannende opdrachten, zoals meereizen met een Falcon met een minister naar een ver Arabisch land. Het vliegtuigje moest daar landen tussen de bergen en het leek wel alsof het viel, met de snuit naar beneden. Of in een Zuid-Amerikaanse stad een wijk bezoeken waar de bandieten op de platte daken lagen met een geweer. Of in Afrika met een oude ziekenwagen naar een ziekenhuis rijden ergens in de rimboe. Soms werd het me een beetje te spannend en dan zei ik: 'Nou nee, dit is niets voor mij.' Als iets heel hard gaat, zoals sneeuwscooters of speedboten of uit een helikopter springen met een parachute, dan plas ik in mijn broek van de schrik en hoeft het niet echt.

WAT LAS EN LEES JE?

Wat was vroeger je lievelingsboek?
Ik had er zoveel. Moet ik echt kiezen? De boeken van Charles Dickens dan, die vond ik prachtig. En *Alleen op de wereld* van Hector Malot. Maar eigenlijk wil ik helemaal niet kiezen. Ik wil ze allemaal.

Om welk boek moest je voor het eerst huilen?
Echt huilen kan ik me niet herinneren. Ik ben niet het type dat makkelijk begint te snotteren bij films of een verhaal. Maar ik kan er wel droevig van worden. Of boos en opstandig. Oneerlijkheid vind ik heel erg. Zoals toen Jane in het boek *Jane Eyre* er op haar verschrikkelijke kostschool van beschuldigd werd dat ze ongehoorzaam en stout is: dat vond ik echt vreselijk oneerlijk. Ze moest urenlang op een stoel staan en kreeg geen eten of drinken. Nou, als ik op die school zat, had ik meteen een opstand georganiseerd.

Wat is je lievelingsslechterik in een boek?
Een slechterik die ik zelf heb gemaakt. Ze heet Dottie en is de chef van de Neanders in de Steentijd. Ze eet vreselijk veel en haar Neanders krijgen enkel de restjes. Dottie ziet er best grappig uit met haar jurkjes uit roze ijsbeerbont. Maar ook wel eng, met rare roze doodskopjes aan haar gordel.

© *illustratie: Linde Faas, uit* Atta

HOE SCHRIJF JE?

Wanneer wist je dat je schrijver wilde worden?
Ik wilde archeoloog worden én filmster én zangeres én buitenlandreporter. Maar in de eerste plaats en altijd schrijver. Eigenlijk wilde ik dat niet worden, dat was ik gewoon al toen ik werd geboren. Mijn mama vertelde dat ik met een potlood in mijn vuistje ben geboren en al meteen om een blocnote vroeg. Grapje! Nee, maar echt, schrijven is gewoon mijn ding. Ik was een jaar of zeven toen ik de plastic typemachine van mijn mama kreeg. En ik tikte meteen een verhaal over een beertje dat verkouden was en niet naar school mocht. Ik heb het trouwens nog.

Hoe heb je dat aangepakt?
Het is best simpel. Als je schrijver wilt worden, ga je schrijven. Veel en over van alles. Het is een beetje zoals toveren, maar dan met je potlood. Of op een laptop als je dat leuker vindt. Eerst staat er niks op je blad en dan begin je een wereld op te bouwen. Met woorden. Dat is echt magisch. Toen ik een paar jaar geleden aan mijn eerste kinderboek begon, stond er helemaal niets op het blad. Maar beetje bij beetje ontstond de wereld van 'Atta', compleet met mammoeten en grotten en de chef van de Neanders met haar rode pluishaar. Alles kan, alles mag, jij bent de koning van je schrijfsels.

Waar krijg je inspiratie van?
Een betere vraag zou zijn: waar krijg je geen inspiratie van? Want ik krijg zoveel ideeën dat ik ze niet allemaal kan uitwerken. Stop me in een cel zonder ramen op een eiland in de oceaan en dan verzin ik ook wel iets. Over hoe ik uit die gevangenis kan ontsnappen, bijvoorbeeld. Wist je trouwens dat fantasie een spier is? En spieren kun je trainen. Hoe meer je fantaseert, hoe beter je er in wordt. 's Avonds voor je in slaap valt, kun je van alles fantaseren. Dan denken je ouders dat je veilig in je bed ligt, maar fantaseer jij dat je een walvis bent en diep beneden in de oceaan tussen het zwiepende zeewier zwemt. Kan allemaal.

Heb je een ritueel als je begint met schrijven?
Ik wil graag stilte en ik wil niet gestoord worden. Mijn telefoon gaat uit. Het is ook best mogelijk dat ik je, als je dan aanbelt, een uurtje of twee aan de voordeur laat staan. Schrijven is echt tijd voor jezelf. Er is niets liever dat ik doe, behalve zoenen met mijn Paul.

Heb je weleens een schrijversblock gehad? Wat heb je gedaan om eruit te komen?
Zelf heb ik er gelukkig nooit last van gehad. Het lijkt me een vreselijke ziekte, zoiets als galpuisten of oerwoudkoorts.

Wat is het tofste dat je hebt meegemaakt als schrijver?
Telkens weer is het fantastisch als een uitgever zegt: 'Jolien, we gaan je boek uitgeven.' Dan ben ik zo vrolijk, dan kan ik wel dansen. Dan ga ik meteen iedereen bellen om het te vertellen. Toen Linde Faas liet weten dat ze mijn boek *Atta* wilde illustreren, heb ik ook gedanst. Linde is de max.

Waarover wil je ooit nog een boek maken?
Mag het ook zijn: waarover wil je geen boek maken? Over rekensommen, want daar houd ik niet van. En over vuilnisbakken, want die vind ik vies. Hoewel, wie weet wat voor spannende dingen je kunt vinden in een vuilnisbak?

Als je lezers één ding meenemen na het lezen van je boeken, wat zou je graag willen dat dat is?
Vrijheid. De vrijheid om hoog boven de boomtoppen rond te zweven op de rug van een arend terwijl je eigenlijk in je bed ligt. Om op een mammoet te jagen, terwijl je in de klas rekensommen zit te maken. Om een kikker te zijn en in een vijver te springen, terwijl je net je been hebt gebroken en twee weken niet kunt lopen. In je gedachten ben je vrij en dat is het mooiste dat er is.

Uit:
Het dierendoodboek
Stern Nijland
€ 19,99 | 88 pag.
Verschijnt in februari

GIF

AUSTRALISCHE ZEEWESP (BOX JELLYFISH of DOOSKWAL) SOORT: weekdier, kubuskwal LEEFGEBIED: oceaan bij Australië FORMAAT: ongeveer 22 cm VOEDSEL: omnivoor – plankton, zeedieren zoals kleinere kwallen

ZOWEL ROOFDIEREN ALS PROOIDIEREN kunnen giftig zijn. Gif kan dus worden ingezet als aanvals- én verdedigingstactiek! Heel veel kleinere diersoorten zijn hartstikke giftig. Klein maar niet zo fijn.

Er zijn veel dieren die met gemak een aanvaller of prooi kunnen doden met hun gif. Sommige dieren hebben zulk krachtig gif dat ze er een groot zoogdier, zelfs een mens, mee kunnen doden. Misschien heb je weleens gehoord van giftige kikkers, slangen, spinnen en schorpioenen. Maar ook slakken kunnen giftig zijn. Zo is er de kegelslak: die schiet een giftige harpoen, een pijltje met weerhaakjes dat hij bewaart in zijn bek, af op zijn prooi. De giftigste van de kegelslakken leeft in tropische zeeën en draagt zoveel gif in zich dat hij er 700 mensen mee zou kunnen doden.

WEETJE

De kogelvis blaast zich op door ineens heel veel water op te zuigen. Een onderwaterballonnetje, dus!

WEETJE

Sommige egels kauwen op de kop van een giftige pad om het gif vervolgens over hun stekels te smeren, een handig trucje om zichzelf extra goed te beschermen tegen vijanden.

KOGELVIS SOORT: vis, beenvis LEEFGEBIED: tropische oceanen FORMAAT: grootste tot 120 cm VOEDSEL: carnivoor – vis, garnalen, slakken, kleine zeedieren

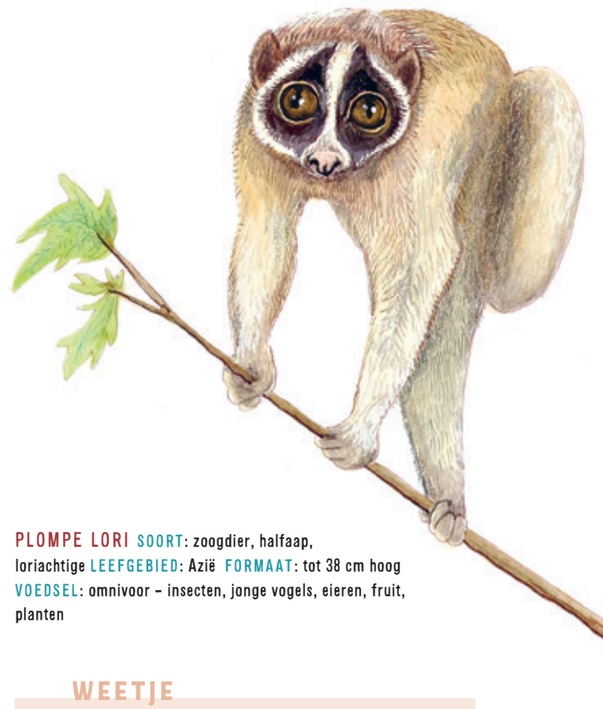
KEGELSLAK SOORT: weekdier, slak LEEFGEBIED: koraalrif en tropische oceanen FORMAAT: tot 23 cm VOEDSEL: carnivoor – vis, zeedieren

De beet van de Braziliaanse zwerfspin kan een mens uitschakelen, net als het gif van sommige gifslangen, zoals de inlandse taipan uit Australië.

Je hebt vast al eens gehoord van een kwallenbeet. Kwallen bijten niet: eigenlijk steken ze, maar we noemen het wel zo. Voor de kust van Australië zwemt de kleine Australische zeewesp, een zeer giftige dooskwal met vijftien tentakels. De beet van dit kleine diertje doet zoveel pijn dat zwemmers daarna zelden de kust halen. Je krijgt namelijk binnen een paar minuten een hartaanval.

En dan is er de kogelvis, die zich opblaast wanneer een vijand nadert. Zijn stekels bevatten genoeg gif om dertig mensen te doden. Japanse sushichefs volgen een opleiding van drie jaar om dit dier te kunnen bereiden zonder dat je daarna sterft aan het eten ervan. Een echte delicatesse dus...

Ook zoogdieren kunnen giftig zijn. Zo heeft de plompe lori, een schattig uitziend halfaapje, een giftige beet. Het mannelijk vogelbekdier heeft een giftige stekel aan zijn poot. De mol kan zijn verlamde wormenprooi meenemen en bewaren voor later.

PLOMPE LORI SOORT: zoogdier, halfaap, loriachtige LEEFGEBIED: Azië FORMAAT: tot 38 cm hoog VOEDSEL: omnivoor – insecten, jonge vogels, eieren, fruit, planten

WEETJE

Het mannetje van de kogelvis maakt mooie cirkelvormige kunstwerken op de zeebodem om indruk te maken op het vrouwtje. Dat legt haar eitje dan in de mooiste cirkel.

GEELGOUDEN GIFKIKKER of GELE PIJLGIFKIKKER SOORT: amfibie, pijlgifkikker LEEFGEBIED: Zuid-Amerika FORMAAT: ongeveer 5 cm VOEDSEL: carnivoor – larven, insecten, vliegjes (soms soortgenoten)

De allergiftigste amfibie is de gele pijlgifkikker, ook wel de geelgouden gifkikker genoemd. Hij steekt of bijt niet, maar zijn gif is zo sterk dat zelfs een aanraking al een mens kan doden. De kikkertjes verkrijgen dit gif zelf door het eten van giftige mieren en kevers. Die eten weer giftige planten. De gifkikkers worden dus niet giftig geboren! De opvallende kleuren van gifkikkers hebben ze om vijanden af te schrikken: pas op, ik ben giftig!

WEETJE

Vroeger maakten bosbewoners gebruik van het gif van de gele pijlgifkikker door het op pijlpunten te smeren. Tegenwoordig wordt het als spierverlammer of verdovingsmiddel gebruikt in de medische wetenschap.

Recensies

ROOS over ***Koning van Katoren***

JAN TERLOUW

€ 16,99 | 172 pag.

Koning van Katoren is een heel erg leuk, spannend en onvoorspelbaar boek voor lezers vanaf 9 jaar tot nog veel verder. Het boek wisselt steeds van karakter: op het ene moment is het heel spannend, op het andere moment zit het weer vol blijdschap, en op sommige momenten is het juist heel emotioneel. Het is zo spannend dat het lijkt alsof de bladzijdes aan elkaar geplakt zijn, waardoor je het boek het liefste aan één stuk door uit wilt lezen. Als je de hele dag vrij zou hebben zou dat ook wel kunnen, omdat het pas gaat vervelen als je het uit hebt. Het boek is van Jan Terlouw, uit 1971. Het gaat over een zeventienjarige jongen, genaamd Stach, die – nadat zijn oom Gervaas een visioen heeft gehad over Stach als koning – aan de zes ministers vraagt wat hij moet doen om koning te worden. En dan komt hij erachter dat hij zeven haast onmogelijke opdrachten uit moet voeren.

JOEP over ***Het touw en de waarheid***

MARCO KUNST & JESKA VERSTEGEN

€ 16,99 | 156 pag.

Het touw en de waarheid gaat over Ylan en Kyra. Ze vertellen omstebeurt hun verhaal.

Ylan leeft op een eiland met veel monniken. De monniken willen de waarheid vinden. Ze hebben allemaal één boek en daarin zoeken ze die waarheid. Als Ylan monnik wordt, beseft hij dat hij dat helemaal niet wil en gaat met een roeibootje de open zee op.

Kyra woonde samen met haar oma op een eiland. Kooplieden kochten hun gekleurde stoffen die ze daar maakten. Maar toen haar oma doodging, bleef Kyra eenzaam achter. Kyra wil graag gezelschap. Ze maakt een vlot en gaat de open zee op.

Ik vind *Het touw en de waarheid* een goed verhaal, omdat het heel mooi is geschreven. Daarmee bedoel ik dat de schrijver veel mooie zinnen maakt. De illustraties zijn echt prachtig getekend door Jeska Verstegen. Ze passen heel goed bij de sprookjesachtige schrijfstijl van Marco Kunst. Ze maken het verhaal helemaal compleet en daardoor is de tekst nog beter te begrijpen. Wat mij opviel waren de tegenstellingen in het verhaal. Zoals de grijze wereld van Ylan en de kleurige wereld van Kyra. Een andere tegenstelling is dat bij Ylan op het eiland heel veel woorden zijn en bij Kyra op het eiland worden geen woorden uitgesproken.

Ik vond het een mooi, sprookjesachtig en spannend boek. Kortom, echt een aanrader!

SEM over ***Bestemming onbekend***

Paul Mosier

€ 15,99 | 160 pag.

Toen ik dit boek zag, sprak de titel me meteen aan: *Bestemming onbekend*, daar werd ik nieuwsgierig van. Het verhaal is heel bijzonder omdat je bijvoorbeeld nooit te weten komt hoe het meisje echt heet; ze noemt zichzelf Rider. Er zijn veel vervelende dingen gebeurd in haar leven. Haar moeder is overleden door drugsgebruik en ze is toen opgevoed door haar oma, die ook doodgaat. Vrienden heeft het meisje nooit gehad en thuis waren er altijd geldproblemen. Ze heeft trucjes bedacht om toch wat geld te hebben. Kortom: ze heeft het niet makkelijk gehad.

Omdat haar oma overleden is, gaat ze nu met de trein naar haar oudoom. Het hele verhaal speelt zich daarom af in de trein. In die trein ontmoet ze veel bijzondere mensen, zoals Dorothea die is aangesteld om op haar te passen en Neal, een medewerker bij de snackbar. Ze wordt ook verliefd op een padvinder die van gedichten houdt. Tijdens de treinreis verwerkt ze de nare dingen die ze heeft meegemaakt. Als ze de trein uitstapt is ze klaar voor haar nieuwe leven. De mooiste zin uit het boek vond ik: 'Ik ben niet de narigheid die mij is overkomen, ik ben alleen waar ik zelf voor kies.'

Dit is niet een boek dat ik normaal zou pakken, maar ik vond het toch heel mooi. Dus ook als je vaak spannende boeken leest is het toch een aanrader.

JILLIS over ***Gozert***

Pieter Koolwijk & Linde Faas

€ 15,99 | 256 pag.

Het boek gaat over Ties en Gozert. Gozert is de onzichtbare vriend van Ties. Iedereen denkt dat Gozert niet echt is en daarom moet Ties naar Huize Hoopvol. Daar ontmoet hij Luna en hij wordt verliefd op haar. Ties en Gozert beleven daarna samen veel avonturen.

Er zit veel spanning en humor in het verhaal. We lazen het boek in de klas en kregen er maar niet genoeg van.

NOIA over ***De amulet***

Simone van der Vlugt

€ 16,99 | 168 pag.

Ik heb het boek *De amulet* gelezen. Ik vond het een heel mooi boek. Het fijne is dat ik me kon inleven in de personages die in het verhaal voorkomen en de schrijfstijl was realistisch, waardoor ik het voor me zag gebeuren.

Het boek was wel spannend! Doordat het zich in een oorlog afspeelt en het daardoor ook ging over wie je wel en niet kunt vertrouwen, voel je de hele tijd de spanning.

Ik vond de schrijfstijl heel leuk. Het verhaal zorgt ervoor dat je de hele tijd wilt blijven lezen, er gebeurt steeds iets, je blijft nieuwsgierig naar wat er komt. Soms kon ik wel huilen, maar soms moest ik ook even lachen. Ik zou het boek zeker lezen als je van spannende, realistische en verdrietige verhalen houdt.

Ik leerde veel over de geschiedenis en las hoe het was om in de oorlog te leven. Te weten dat dit soort verhalen als in dit boek vroeger echt gebeurden, maakt het extra interessant! Je bent dus aan het leren over vroeger, maar dan op een heel leuke manier!

DE VERTAALPLEK VAN...

Lydia Meeder

Als jij schrijver of vertaler was, waar zou je dan werken? Zou je avond aan avond helemaal alleen op een stoffige zolder aan een nieuw boek werken, bij het schijnsel van een flakkerende kaars? Of schuif je elke ochtend je benen onder een prachtig, oud bureau met allerlei geheime laden en vakjes, waarin misschien wel een liefdesbrief uit de zeventiende eeuw verstopt zit? Om erachter te komen waar onze makers het liefst aan hun boeken werken, leggen we die vraag aan hen voor. Dat leidt tot reizen door heel Nederland & Vlaanderen. Vandaag zijn we bij vertaalster Lydia Meeder.

Hoi Lydia! Wat fijn dat we bij je op bezoek mogen komen. Waar zijn we hier precies?
In Valburg, een Betuws gehucht met maar liefst 1.960 inwoners, heel wat minder dan de bijna 700.000 in mijn geboorteplaats Rotterdam. Tien jaar geleden ben ik hier door omstandigheden aangespoeld, en tot mijn eigen verbazing bevalt het me prima op het platteland; ik was binnen de kortste keren helemaal verdorpt.

Wat is het fijnste aan deze werkplek?
In dit hok kan ik me afzonderen, en ook niet onbelangrijk: zoveel rommel maken als ik wil. De douche is één deur verder, daar stap ik 's zomers geregeld onder voor een 'koude sis', zoals ik het noem. Kater Dokus ligt hier vaak te recupereren van zijn nachtelijke avonturen; als mijn hersenen verkrampen, druk ik mijn gezicht gewoon even in zijn dikke pluisbuik.

Misschien wil je ons wat meer vertellen over vertalen. Hoe ga jij te werk?
Allesbehalve systematisch, vrees ik. Omdat ik gek genoeg sneller tik dan ik lees, zet ik meteen bij de eerste lezing van een boek de vingers op het toetsenbord. Zo ontstaat een heel grove, associatieve vertaling met nog veel Engels erin, lange ritsen alternatieven/opties/ideeën/mogelijkheden en links naar onderwerpenwaarinikmemoetverdiepen.nl. In de tweede ronde zoek ik oplossingen voor die onvertaalde stukjes en hak ik knopen door. In de derde ronde maak ik de zinnen vloeiender en soigneer ik de opmaak. Idealiter is er dan nog tijd om de tekst wat te laten 'rijpen'; vaak valt me op een onverhoeds moment nog een begrip of uitdrukking in die *precies* is wat ik zocht. Tot slot laat ik de tekst altijd beoordelen door een vaste 'nalezer', meestal een lieve collega met een messcherpe blik, en anders mijn ook taalgevoelige partner. Het is onvoorstelbaar hoeveel fouten die er nog uit halen, en nog onvoorstelbaarder wat een geniale suggesties ze soms doen – *waarom ben ik daar nou zélf niet op gekomen?*

Heb je nog een bepaald ritueel voor je begint met vertalen? Steek je bijvoorbeeld een kaars aan, of zet je een kop koffie?
Vraag je nou serieus of ik *één* kop koffie zet?

Zijn er ook andere plekken waar je weleens vertaalt?
Bij hittegolven verhuis ik naar de woonkamer beneden, die blijft langer koel en er staat een legertje ventilators. Ook als het vriest verkas ik daarheen, dan hoef ik niet het hele pand warm te stoken voor dat ene hok. En ik neem weleens werk mee als ik uit logeren ga, maar mijn optimistische voornemens worden meestal ondermijnd door de gezelligheid.

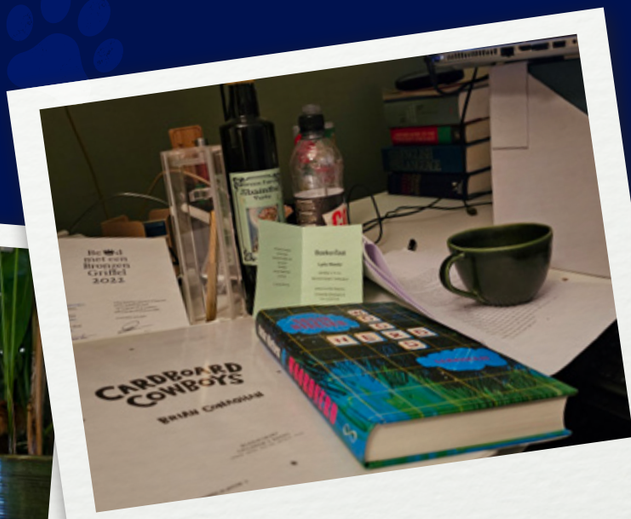
Waaraan moet een goede werkplek voor jou voldoen?
Eigenlijk heb ik weinig eisen, zolang ik maar een stoel of kruk heb waarop ik geen houten reet krijg. Dus ik sleep altijd zo'n opblaaskussentje mee in m'n handtas.

Dank je wel Lydia, we hopen dat je nog veel mooie boeken vertaalt!

Lydia Meeder vertaalt al ruim dertig jaar boeken van het Engels naar het Nederlands. Ze is onder meer de hofvertaler van Susin Nielsen. Haar nieuwste vertaling is die van *De Cardboard Cowboys* van Brian Conaghan, over een onverwachte vriendschap en een epische roadtrip… Benieuwd? Sla dan gauw de bladzijde om voor een leesfragment!

Dokus in de wilde natuur

Met drie boeken tegelijk bezig…

De Cardboard Cowboys

Beeld je in dat je gevangenzit in een wereld met alles wat je haat. Stel je voor hoe je je daar voelt. Dan weet je hoe het voor mij op school is.

Vandaag bij Engels noemde Liam McAvoy me vetklep. Soms heeft hij een woordenboek ingeslikt en zegt hij speklap. Of drilpudding. Maar meestal is het vetklep. De leraren noemen me nooit zo, maar ik weet dat het door hun breincellen stuitert. Meneer Sutton van gym kon een keer zijn lachen niet inhouden toen we trefbal speelden. Hij probeerde het te verbergen, maar ik betrapte hem terwijl hij erbij stond als een menselijke A, armen over elkaar, benen gespreid en met een domme grijns op zijn smoel.

Maar mevrouw Kane van Engels is een topper. Voordat het vetklep-gescheld begon, had ze op het bord uitgelegd wat een haiku-gedicht is:

- Het komt oorspronkelijk uit Japan.
- Het moet drie regels hebben.
- Regel 1 = 5 lettergrepen.
- Regel 2 = 7 lettergrepen.
- Regel 3 = 5 lettergrepen.
- Dus het moet in totaal 17 lettergrepen hebben.

'Daarom zit je bij het schrijven van een haiku vaak druk op je vingers te tellen,' zei mevrouw Kane. Ze demonstreerde het met een korte lettergreep-rap. Het was grappig bedoeld. Niemand lachte. Behalve ik, vanbinnen.

'Mevrouw?' Liam McAvoy stak zijn hand op.

'Ja, Liam?'

'Wat voor droeftoeter schrijft er nou gedichten?' En hij gooide een potlood naar me toe dat mijn oogbol had kunnen spietsen. *Daar* moest iedereen wel om lachen.

Mevrouw Kane las mijn gedicht aan haar bureau. Ze liet me na de les even blijven. 'Als je ooit ergens over wilt praten, kun je altijd bij mij terecht, hoor.' Ze kneep me in mijn schouder. Het is onwijs bizar als een leraar je aanraakt.

Mijn gedicht heette 'De toekomst'.

Komt het:

Wat ik ervan denk:
Liefde is niet voor mijn soort
Niemand die mij vindt
(Lenny Lambert)

Na afloop noteerde ze Fantastisch! in mijn schrift en zette er een grote krul onder. Raar hoe je van zo'n rood pennenstreekje helemaal warm kunt worden vanbinnen. Al werd dat gevoel gelijk weer weggevaagd. Door het raam zag ik Liam McAvoy zogenaamd een mes over zijn keel halen, terwijl Grace McKenna haar wangen bol blies en een vloekvinger naar me opstak. Maar toen liep Trisha Woods langs en glimlachte naar me. Niet dat ze haar tanden bloot lachte, maar het was in elk geval een glimlach. Het ging allemaal zo vlug dat ik geen tijd had om terug te glimlachen, en daar baalde ik vreselijk van.

De volgende les: Frans. Eh, non merci! Geen zin in een uur lang dit soort geintjes:

Mademoiselle Murphy, hoe zeg je 'walvis' in het Frans?
Mademoiselle Murphy, hoe zeggen de Fransen 'gezond eetpatroon'?
Mademoiselle Murphy, wat is het Franse woord voor 'varken'?

Dan sjees je van een hoogtepunt razendsnel naar een dieptepunt. En op een dieptepunt wil ik niet bezig zijn met haikugedichten of dat stomme Frans of wat voor schooltoestanden dan ook. Dus dan ga ik vaak naar mijn bankje.

De verf is van het metaal gebladderd en je krijgt er een houten reet van, maar het is er rustig. Ik kan er eten zonder duizenden loerende ogen om me heen. Het is herfst, het weer is nog mild genoeg om de hersenen te strekken en naar de vissen in het smerige kanaal te kijken. Ik heb nog nooit gevist. Vaak zing ik heel zacht liedjes. Noem wat en ik zing het.

Het schijnt een of andere natuurroute te zijn, maar daar is het pad veel te drassig en overwoekerd voor. Zelfs de boomstammen zien eruit als droevige standbeelden. Hoe vaak ik hier ook zit, ik heb nog nooit iemand zien wandelen of van de natuur zien genieten. Alleen een keer een jogger die me verwijtend aanstaarde. *Hoor jij niet op school te zitten?* Sindsdien is hij niet meer langs komen draven met zijn magere stelten.

Ik ben net begonnen op de middelbare, en dat is nogal een gekkenhuis. Als ik in Amerika zou wonen, zou ik een 'freshman' zijn. *Fresh man*. Als in gloednieuwe man, onschuldige man, vrolijke man. Dat is hier wel even anders. In Schotland heten we simpelweg *eerstejaars*.

Ik wou dat ik gewoon op mijn kamer mocht blijven en voor de spiegel zingen in plaats van naar school te moeten. Maar mooi dat ik dat tegen niemand zeg. Niet na wat er met onze Frankie is gebeurd. Hij woont dan wel even niet meer thuis, hij blijft het grote idool van pa en ma. Ze denken dat de zon uit zijn kontgat schijnt, praten constant over hem als ze niet doorhebben dat ik het hoor.

'O Des, ik hoop zo dat onze Frankie niks overkomt,' zegt ma bijna elke avond tegen pa.

'Hij redt het wel, we weten dat het een goeie knul is,' zegt hij dan terug.

'Zou hij ons missen?'

'Tuurlijk.'

'Ik ga er gewoon kapot aan.'

'Niet doen, schat. Niet doen.' En dan klopt pa op ma's onderarm. Zonder dat klopje had de vloerbedekking zich intussen vast al volgezogen met tranen.

Soms vraag ik me af wat ze zouden zeggen als het om mij ging, en niet om Frankie.

'Zou het wel goed gaan met onze Lenny, Des?'

'Ja joh, vast wel.'

'Oké, even kijken wat er op tv is.'

Ik leg mijn aankopen naast me op het bankje. Een kip-champignonpasteitje, een blikje Irn-Bru en een zak Flamin' Hot Mega Monster Munchmaischips. Vier pond bij het miniwinkeltje naast school. Ze kennen me daar inmiddels. De man achter de kassa vraagt altijd: 'Alles in orde, pik?' en dan antwoord ik altijd 'Pikfijn in orde.' Dat is ons riedeltje, ik vind het wel leuk. Hij weet dat ik spijbel maar dat zal hem worst wezen, want ik breng smeergeld in het laatje.

Ik denk even niet aan school of aan de Liam McAvoys van deze wereld. Nee, ik denk aan hoeveel Frankie en ik verschillen. Hij heeft een knap gezicht, buikspieren en ruige kinstoppels. Over vijf jaar ben ik ook zeventien, en dan wil ik er heel graag net zo uitzien als hij. Maar ik zou hem niet willen *zijn*. Voor geen goud.

Uit:
De Cardboard Cowboys
Brian Conaghan
Vertaald door Lydia Meeder
€ 15,99 | 352 pag.
Verschijnt in april

TORNADO

EEN KOLKENDE WERVELWIND DAALT NEER UIT DE WOLKEN EN RAAST WOEST NAAR DE AARDE TOE. ALLES WAT HIJ ONDERWEG TEGENKOMT, WORDT MEEGEZOGEN EN WEGGESMETEN.

Als het weer omslaat en de omstandigheden erg genoeg zijn, ontstaat een van de krachtigste en angstaanjagendste krachten in de natuur: de tornado. Hij heeft ook andere namen, zoals 'cycloon' en 'wervelwind', die hetzelfde betekenen. Tornado's kunnen een rustige wervelwind zijn, maar ze kunnen ook met 480 kilometer per uur voortrazen en alles vernietigen wat ze tegenkomen. Het zijn de snelste winden op Aarde en de meeste doen zich voor in Noord-Amerika.

Er is een speciale manier om de kracht van een tornado te meten. Dat doen we met de schaal van Fujita. Het cijfer 0 staat voor de zwakste en 5 voor de krachtigste tornado – een woeste trechter van lucht die gebouwen vernielt en vrachtwagens door de lucht slingert alsof het speelgoedautootjes zijn. Hevige cyclonen kunnen bomen uit de grond rukken en treinen omverblazen. Ze zijn onvoorspelbaar, onmogelijk te beheersen, moeilijk te bestuderen en ze richten enorme schade aan.

Geen twee tornado's zijn hetzelfde, maar ze beginnen wel allemaal op een vergelijkbare manier.

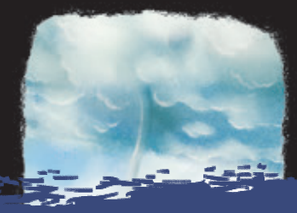

Maar zelfs de grootste monsters houden het maar een paar uur vol. Uiteindelijk wikkelt koude lucht zich om de tornado heen en snijdt die de toevoer van warme lucht af. De trechter wordt smaller en verdwijnt. Tot aan de volgende fikse onweersbui!

Uit:
Elk einde is een nieuw begin
Gabby Dawnay & Margaux Samson Abadie
Vertaald door Sandra Hessels
€ 19,99 | 112 pag.
Verschijnt in april

Uit:
Het knalgoede knutselboek
Yuval Zommer
Vertaald door Johanna Rijnbergen
€16,99 | 64 pag.
Verschijnt in maart

SLIMME SLANGEN

Dit heb je nodig: karton, bladeren of linzen of dennenappels, zonnebloempitten, schaar, verf, lijm

1. Knip een lange, kronkelende slang uit karton. Vergeet hem niet een kop en een slingerend lijf te geven. Knip uit het overgebleven karton een lange, gevorkte tong.

2. Verf je slang in een geniepige schutkleur en maak de tong groen of oranje. Verf twee zonnebloempitten rood of geel voor de ogen. Als de ogen en de tong droog zijn, plak je ze op de kop van je slang.

zonnebloemzaadogen

gevorkte tong

kartonnen lijf

3. Plak linzen, dennenappels en bladeren op het lijf om je slang prachtige schubben te geven.

bladeren

linzen

dennenappels

4. Kun je op je buik door de kamer glijden? Ik wed dat je slang dat kan...

Wist je dat? Als een slang zijn tong uitsteekt, doet hij dat niet alleen om te sissen. Slangen kunnen slecht zien, dus gebruiken ze hun tong om hun omgeving te verkennen!

Rechts strekt de zee zich uit, grijs, onder een grijs wolkendek. Links ligt het grauwe moeras. Wikke wil er niet naar kijken, ze wil het niet geloven: hun mooie eiland, in één nacht zo zwaar beschadigd...

Dan zijn ze er. Een brede rivier die de dag daarvoor nog niet bestond, mondt kolkend uit in zee. Aan weerszijden van het enorme gat in de dijk staan mensen. Wikke en Bries en zijn ouders lopen ook naar het gat. Op een veilige afstand blijven ze staan kijken.

Wikke ziet haar vader en rent naar hem toe. 'Pap!' roept ze. 'Hier!'

Hij kijkt opzij. Wikke ziet dat er tranen in zijn ogen staan. Zijn schouders hangen moedeloos omlaag. Hij schudt zijn hoofd. 'Onbegonnen werk,' mompelt hij, als ze bij hem is. 'Ik weet niet wat we nog kunnen...' Hij maakt zijn zin niet af, want plots beginnen een paar mensen te roepen, en ze wijzen naar iets boven zee.

Dan klinkt er een vreemde bromtoon. Eerst zacht, maar al snel luider. In de verte komen drie merkwaardige luchtschepen aan vliegen: een soort bol waar lange, dikke buizen uit hangen en twee andere die heel grillig gevormd zijn. Het lijken wel kruisingen tussen insecten en machines. Er hangen grijparmen onder, buizen, kabels en andere, onbegrijpelijke uitsteeksels. Ze dragen het logo van Algas: die donkerrode zon met een druppel eronder.

'Mededeling!' schalt een bulderende machinestem over de dijk. 'Veiligheidsprotocol!' gaat de stem verder. 'U heeft tien seconden om u minimaal vijftig meter uit de buurt van de doorbraakplek te begeven...

Tien seconden na nu... negen... acht... zeven...'

De mensen aan weerszijden van het gat trekken zich haastig terug. Ook Bries, Wikke en hun ouders. Ze hebben het gevoel dat ze maar beter naar die stem kunnen luisteren.

'Vier... drie... twee... één...'

Het grootste helikopter-insect-ding hangt nu laag boven het gat in de dijk. Het brommende geluid is oorverdovend. Het bolle luchtschip richt zoeklichten op het gat in de dijk.

Doev – doev – doev – doev... klinkt het dan, hard boven het gebrom uit. Snel achter elkaar volgen de doffe dreunen elkaar op, alsof het apparaat schoten lost.

Van waar Wikke en Bries staan kunnen ze niet goed zien wat er gebeurt, maar de grond trilt.

'Er schieten palen uit!' roept een man die gevaarlijk dicht bij het gat is blijven staan. 'Hij knalt palen in het gat!'

Wikke staat dicht tegen haar ouders aan. Bries en zijn ouders staan vlak bij hen.

Uit het tweede luchtschip vliegen nu uit een dikke buis krullende kabels het gat in – het gat wordt gevuld met een enorme pluk warrige kabels. Dan beginnen de buizen die uit de bol hangen te bewegen. De achterste buis zakt kronkelend in zee, misschien wel honderd meter uit de kust, de voorste begint zand in het gat in de dijk te spuiten, tussen de krullende kabels.

'Ze dichten het gat...' fluistert Wikkes vader. 'Ze dichten het... gewoon eventjes...'

'Wow!' fluistert Wikke opgewonden.

In stilte kijkt de menigte toe hoe de luchtschepen samenwerken. Het eerste luchtschip blijft palen afvuren die het nieuwe stuk dijk in de ondergrond moeten verankeren. De tweede spuit er krulkabels tussen, en de derde bedekt alles met een laag zand. Om en om bouwen de luchtmachines zo in een paar minuten een hele dijk. Het is een klus die de Walcherse duiniers weken werk zou kosten.

Dan trekt het bolvormige luchtschip zijn buizen terug. Aan de onderkant van de andere twee luchtschepen wordt ook van alles ingeklapt en teruggetrokken. Vervolgens vliegen de machines weg langs de kust. Het geraas en gebrom wordt snel zachter, tot het weer helemaal stil is.

Voorzichtig loopt iedereen naar de plek waar tien minuten eerder dat gat nog zat. Het gat is gedicht. Maar de nieuwe dijk ziet er raar uit: uit het natte zand steken krullende kabels en schots en scheve palen omhoog. Niemand durft het nieuwe stuk te betreden. Het natte zand is in grote klodders ook verderop op de dijk terechtgekomen – het voelt slijmerig aan, alsof het vermengd is met lijm die nog niet is uitgehard.

Iedereen kijkt eerst sprakeloos toe. Daarna stijgt er gejuich op, mensen zwaaien in de richting waarin de luchtschepen verdwenen zijn en ze lachen opgelucht. Het is alsof iedereen tegelijkertijd ontwaakt uit een nachtmerrie.

'Prijs de bakker niet voor je brood gesmeerd is, mensen!' klinkt het dan.

Wikke en Bries kijken om. Op een betonnen zuil staat Wartelman, zijn magere armen gespreid, zijn capuchon ver over zijn hoofd getrokken. 'Vertrouw ze niet, mensen!' roept hij. 'Het zijn je zuiverste kappertalisten, dat Algas! Haaien onder het zand! Eerst máken ze gaten in de dijk en dan dichten ze de gaten... Rats rats, o, wat zijn ze lekker bezig, wát een lieve Algas... Poes, poes, poes, lieve poes... Maar dan? Rotkat! Dan mogen wij betalen! Rotkat! Dat voorspel ik jullie! Kromliggen zullen we!'

'Wat wil je nou, vago?' klinkt het boos vanuit de menigte. 'Wees blij dat die dijk weer dicht is!'

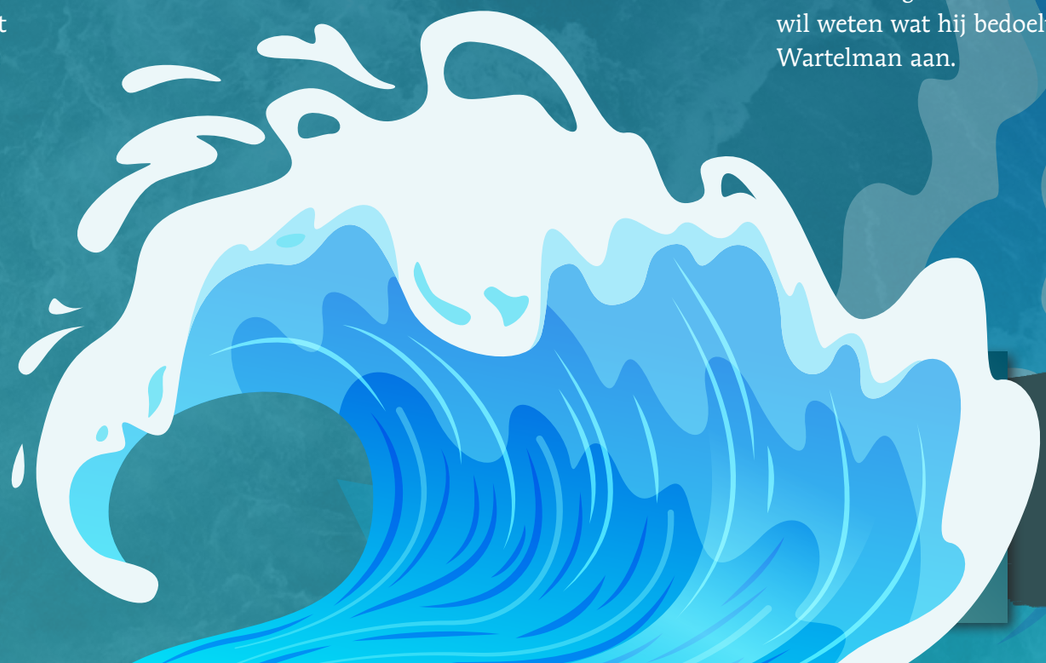
Anderen knikken instemmend.

Wartelman ziet er ineens onzekerder uit. Het is alsof hij kleiner wordt. 'Maar...' gaat hij veel zachter verder. 'Je kunt die lui toch niet zomaar rond laten hiphoppen? Die storm kwam niet zomaar vanzelf onze kant uit... Algas beschikt over machines die –'

'Hou toch je mond, mafkees!' wordt er geroepen. 'Ga weg! Níemand kan stormen naar links of rechts of naar ons sturen... Flauwekul!' Anderen lachen minachtend en keren zich af.

Wartelman duikt in elkaar. Onhandig klimt hij van de zuil naar beneden en hij loopt met grote passen weg, hoofdschuddend.

'Kom!' zegt Bries en hij stoot Wikke aan. 'Ik wil weten wat hij bedoelt.' Hij rent weg, achter Wartelman aan.

Uit:
De macht van Algas
Marco Kunst
€ 16,99 | 256 pag.
Verschijnt in de zomer

Uit:
Zwarte sneeuw
Simone van der Vlugt
€ 16,99 | 184 pag.

Zwarte sneeuw

Simone van der Vlugt

Zuid-Limburg, 1845. De veertienjarige Emma Mullenders moet noodgedwongen in de kolenmijn werken. Op een dag komt er een rijke familie de mijn inspecteren…

Plotseling klinkt in de verte een dof gerommel, gevolgd door geschreeuw.

Emma fronst haar wenkbrauwen. Het achterste gedeelte van de tunnel is een stuk vol problemen. De kolen zijn er moeilijk uit te krijgen; de steenkoolader loopt zo grillig dat het lastig stutten is en er vinden regelmatig kleine instortingen plaats. Het neerkomen van die laag steenkool heeft verderop blijkbaar nog iets anders in werking gezet, te horen aan het geschreeuw en snelle heen-en-weer geloop.

'Wat is daar aan de hand?' Rudolfs stem klinkt gesmoord. 'Is het wel verstandig om hier te blijven?'

Gruis daalt op Emma's hoofd neer; ze kijkt met een ruk op naar het dak. Haar ademhaling gaat wat sneller. 'Laten we maar teruggaan,' zegt ze zo rustig mogelijk.

Verderop in de gang, waar een van de houten stutten het dreigt te begeven, zijn de kompels druk bezig. Het hout is half versplinterd en buigt een beetje door. De mijnwerkers schreeuwen naar elkaar om een stuk gemeenschappelijk gereedschap, ze slepen houten balken naar de zwakke plek en werken eendrachtig samen. Emma draait zich om en begint terug te lopen.

Rudolf komt naast haar lopen en kijkt van tijd tot tijd ongerust achterom. 'Waarom gaan ze er niet vandoor?' vraagt hij niet-begrijpend.

'Dit is hun werk,' antwoordt Emma terwijl ze doorloopt, banger dan ze wil laten merken. 'Als ze er steeds vandoor zouden gaan, was er geen mijn meer. Trouwens, het is nu toch te laat om te vluchten. Als de zaak hier instort, gaat waarschijnlijk de hele tunnel eraan.'

Rudolf grijpt haar zo stevig bij de arm dat het pijn doet. 'Waarom doe je dit?'

Tevergeefs probeert Emma zich los te rukken. 'Wat nou! Je wilde toch de mijn zien? Nou, hier is hij! Precies zoals wij hem elke dag zien!'

In hun gedeelde angst en wrevel tutoyeert ze hem opeens.

Langzaam verslapt Rudolfs greep om haar arm. 'Ik heb het gezien,' zegt hij kortaf. 'Breng me nu maar zo snel mogelijk terug naar de schacht.'

Emma kan een gevoel van triomf niet onderdrukken. Daar heeft ze die blauwe plekken op haar arm wel voor over.

'Heb ik je pijn gedaan?' vraagt Rudolf met een blik naar haar hand op haar arm.

Emma had niet eens in de gaten dat ze over haar arm liep te wrijven. 'Nee,' zegt ze kortaf.

In stilte lopen ze voort.

'Hoe heet je eigenlijk?' vraagt Rudolf.

'Emma.'

'Emma…' Rudolf proeft de naam op zijn tong. 'Dat is een mooie naam. Werk je hier al lang?'

'Ja.'

'Hoelang? Jaren?'

'Ruim drie maanden.'

Rudolf schiet in de lach, maar Emma lacht niet mee.

'Ik werk hier vijftien uur per dag, en één zo'n dag lijkt al langer te duren dan mijn hele leven tot nu toe,' zegt ze koel.

Ergens uit de aarde klinkt een diep, dreigend gerommel. Ze blijven tegelijk stilstaan en de lach verdwijnt van Rudolfs gezicht. Als ze op een kruispunt van een paar gangen aankomen begint het gerommel opnieuw, maar nu veel sterker. Het klinkt als een kanonschot dat diep in de aarde voortrolt. De kompels kruipen gealarmeerd uit de gangen en dan klinken er opeens noodkreten in het Duits en Nederlands tegelijk.

'Eruit! Raus! Raus!'

En even later nog harder: 'Raus! Iedereen eruit!'

In een oogwenk is iedereen op de been en drommen ze allemaal tegelijk de gang in. Het gereedschap blijft eenzaam achter op de grond.

'Eruit! Eruit!'

Emma en Rudolf rennen gebukt door de gang. Overal om hen heen kraakt hout en vallen zand en gruis in stromen neer. In paniek haasten de mijnwerkers zich door de gangen. Erg snel kunnen ze niet, want sommige tunnels zijn zo laag dat ze zich op handen en voeten moeten voortbewegen. Dan kunnen ze opeens weer staan en vertrappen ze elkaar bijna in hun haast om weg te komen. Kinderen worden half onder de voet gelopen, de lampen vliegen heen en weer en angstig geschreeuw weergalmt in de tunnels.

'Hij gaat instorten!'

'Eruit! Eruit!'

Dan klinkt er een scheurend geluid dat heel de lange, nauwe tunnel vult. Emma ademt met horten en stoten. Dit is waar ze altijd zo bang voor is geweest! Nog even en er valt tweehonderd meter gesteente boven op haar. Ze durft niet naar boven te kijken. Uit een zijtunnel doemt een andere groep vluchtelingen op; zwarte schimmen die allemaal door elkaar roepen.

'Waar kwam het vandaan? Bij jullie?'

'Bij ons niet! In de transportgang, denk ik.'

'Nee, verderop, bij de oude winplaats!'

Ze dringen achter elkaar aan, duwen elkaar opzij, geven degenen die struikelen niet de tijd om overeind te krabbelen. En het diepe, onderaardse gerommel gaat maar door. De scheuren in het plafond breiden zich uit; alles kraakt en knarst. De houten stutten protesteren, grote steenkoolschilfers vallen naar beneden. Emma komt vast te zitten in het gedrang en ziet een zijtunnel naast zich. Op dat moment kraakt het dak boven haar hoofd met zo'n ijselijk geluid dat de paniek haar adem doet stokken. 'Snel! Hierin!'

Ze duwt Rudolf opzij in de zijtunnel en ze rennen achter elkaar de duisternis in. Geen moment te vroeg. Achter hen stort met donderend geweld het gewelf in. Een lawine van steen en versplinterend hout davert neer. De brokstukken vliegen de gang in, maar bereiken hen net niet. Het hele gangenstelsel schudt en trilt. Er klinkt nog meer gekraak en dan begint het gedonder weer.

Emma struikelt en smakt neer. Ze merkt dat ze haar mond open heeft en hard schreeuwt, maar in al dat lawaai hoort ze haar eigen stem niet.

En dan opeens is er rust. Wolken fijn kolenstof vullen de gang. Hier en daar ruist het steengruis nog naar beneden, maar de aarde lijkt tot rust te komen.

Trillend over haar hele lichaam krabbelt Emma overeind. Haar hoofd klopt en bonkt. Ze kruipt naar haar lamp, die gelukkig nog brandt. Het zwakke vlammetje is als een baken in de dikke duisternis. Voorzichtig pakt ze de lamp op. Het vlammetje wordt steeds kleiner.

O alsjeblieft, blijf branden! Emma houdt haar adem in en kijkt smekend naar het aarzelende lichtje. Dan schiet de vlam weer omhoog en Emma ademt opgelucht uit. Ze houdt de lamp omhoog en schijnt zich bij, op zoek naar Rudolf. Hij staat in gebogen houding tegen de wand geleund.

'Alles goed?' Emma loopt gebukt onder het lage dak naar hem toe.

'Ja… ja, ik geloof van wel.' Rudolf wrijft over zijn hoofd.

Ze staan naast elkaar in een dikke zwarte duisternis. Emma's lamp verlicht maar een klein stukje van hun omgeving.

Gebukt, voortdurend struikelend, zoeken ze zich een weg door de gang. De houten stutten boven hun hoofden kraken nog steeds gevaarlijk. In het zwakke licht van de lamp glinstert het glasachtige mica in de steenkoolwanden.

'Weet jij waar we naartoe moeten?' vraagt Rudolf.

'We kunnen maar één kant op,' antwoordt Emma.

'Ja, maar weet jij waar deze gang naartoe leidt?'

Emma knikt. De gang leidt naar een oud gedeelte van de mijn waar niet meer gewerkt wordt. De kolen zijn er al weggehaald en de stutten weggehakt.

Als ze in de grote, hooggewelfde ruimte aankomen blijven ze staan. Emma laat haar lamp in het rond schijnen. 'Deze kamer is uitgeput,' zegt ze.

'En levensgevaarlijk.' Rudolf bekijkt het ongesteunde dak. 'Kunnen we er hier ergens door?'

Emma loopt een stukje naar rechts. Het grillige licht van de lamp werpt spookachtige schaduwen op de wand. Rattenoogjes glinsteren haar toe. Ze schopt wat kleine steentjes naar ze toe en kleine, donkere gedaanten vliegen in alle richtingen weg.

Langzaam laat ze het licht van haar lamp langs de wand glijden. Op de plaats waar ze een gang weet, ligt nu een berg stenen en brokstukken hout die de doorgang afsluiten. Verslagen laat Emma haar lamp zakken. Ze zitten opgesloten!

Uit:
Van maansteen tot morgenster
Claire Cock-Starkey & Hannah Bess Ross
Vertaald door Margaretha van Andel
€ 15,99 | 80 pag.
Verschijnt in maart

DE DIERENRIEM

Van oudsher wordt het lot van de mensen voorspeld aan de hand van astrologie, dus door te kijken naar de stand van de sterren en de planeten. De dierenriem (of zodiak) loopt als een soort breed pad door de hemel, waarlangs de zon, de maan en de planeten zich gedurende het jaar lijken te bewegen.

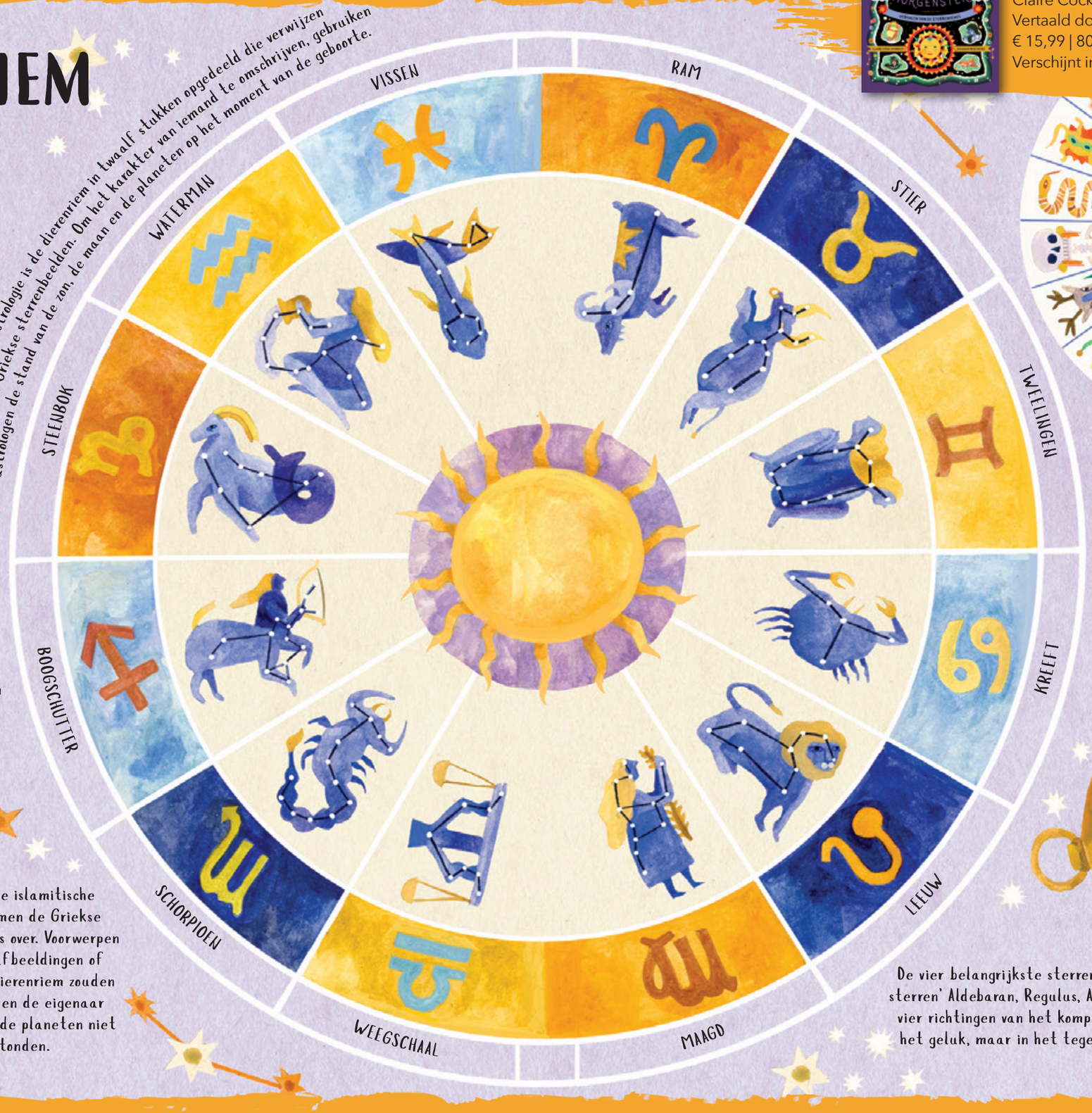
In de westerse astrologie is de dierenriem in twaalf stukken opgedeeld die verwijzen naar de oude Griekse sterrenbeelden. Om het karakter van iemand te omschrijven, gebruiken astrologen de stand van de zon, de maan en de planeten op het moment van de geboorte.

De Chinese dierenriem zou bedacht zijn door de Jadekeizer. Hij vroeg alle dieren om mee te doen aan een race. De huizen van de dierenriem vernoemde hij naar de eerste twaalf die over de finish kwamen. Dat waren de rat, de os, de tijger, het konijn, de draak, de slang, het paard, de geit, de aap, de haan, de hond en het varken.

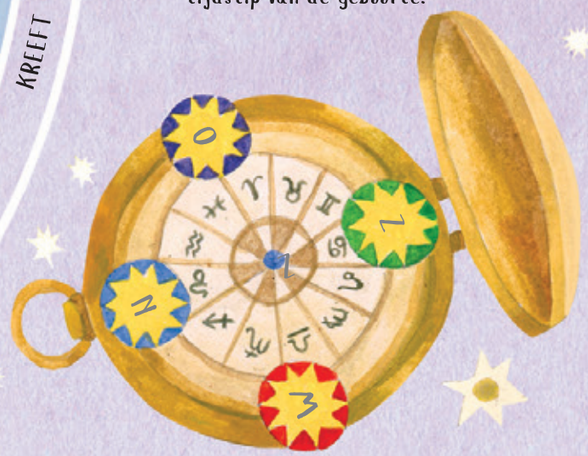

Middeleeuwse islamitische astrologen namen de Griekse dierenriemtekens over. Voorwerpen versierd met afbeeldingen of tekens van de dierenriem zouden geluk brengen en de eigenaar beschermen als de planeten niet goed stonden.

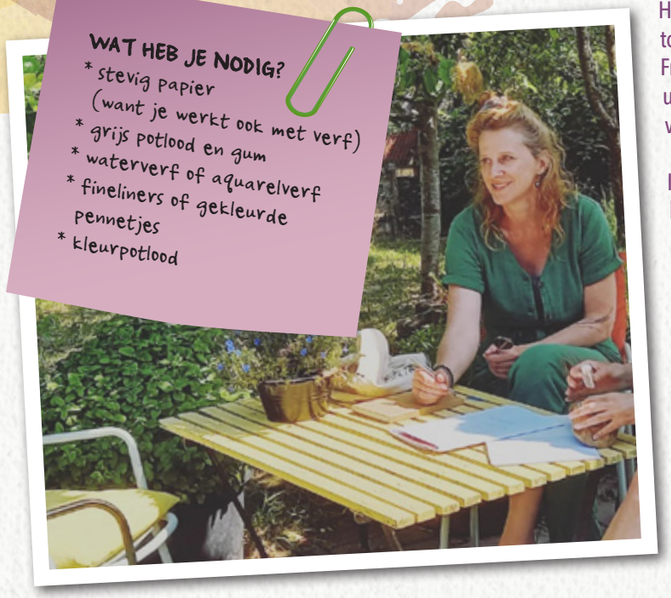

De Maya-astrologie was gebaseerd op hun heilige kalender van 260 dagen. Elke Mayamaand telde 20 dagen en elke dag had zijn eigen teken, zoals de krokodil, de wind of het gras. Om iemands persoonlijkheid te voorspellen, werd gekeken naar de stand van deze tekens op het tijdstip van de geboorte.

De vier belangrijkste sterren in de Perzische astrologie waren de 'koninklijke sterren' Aldebaran, Regulus, Antares en Formalhaut. Ze vertegenwoordigden de vier richtingen van het kompas. Als deze sterren gunstig stonden wachtte je het geluk, maar in het tegenovergestelde geval was het oppassen geblazen.

Tekenles van...
Stern Nijland

Hoi! Ik ben Stern. Dat mijn naam een vogelnaam is, is geen toeval. Ik groeide op in een nest vol natuur: een dorp in Friesland met wilde planten en appelbomen en ander fruit uit de moestuin, hooi, geiten, katten, ratjes, vlinders en vogels. Als kind had ik zelfs even een tamme kraai: Karel.

Ik teken al mijn hele leven en ik bedenk graag verhalen. Ik werk graag met grafische technieken, zoals etsen en linosneden. Maar ik houd ook erg veel van tekenen met (kleur)potlood, verf, pennetjes en eigenlijk alle materialen die voorhanden zijn.

In *Het dierendoodboek* werk ik op een speciale manier. Ik houd namelijk van mooie, vloeiende kleuren en van veel details, zodat de dieren echt tot leven komen. Tekenen is vooral heel goed kijken en echt zien. Hoe is de vorm? Wat zijn kleuren en hoe lopen de lijnen?

In deze tekenles ga je een uitgestorven dier tot leven wekken. Dat mag natuurlijk helemaal met jouw eigen fantasie: we weten toch niet precies hoe uitgestorven dieren eruit hebben gezien. We doen dat met dezelfde techniek die ik ook heb gebruikt in *Het dierendoodboek*.

Stap 1
Bedenk of jouw uitgestorven diersoort een carnivoor (vleeseter) of herbivoor (planteneter) was. Was jouw dier groot, klein, had hij stekels, veren of kon hij misschien zwemmen? Maak maar eens wat schetsjes op papier.

Stap 2
Maak een schets van het uitgestorven dier dat je uiteindelijk hebt gekozen. Dat doe je met grijs potlood, zodat je kunt gummen. Je begint met de basisvorm van het lijf: dat is bij mij een soort omgekeerde driehoek. Het kan natuurlijk ook meer een cirkel, rechthoek of ovaal zijn.

Stap 3
Nu schets je de kop van het dier, een nek, de staart en de poten. Misschien had jouw dier wel stekels op zijn rug, of een lange hoorn of vinnen.

Stap 4
Trek je dier liefst met een gekleurde pen over. Teken alleen de lijnen die je wilt bewaren, de rest gum je daarna uit. Ik gebruik vaak een pennetje met een natuurlijke kleur die lijkt op de kleur van mijn dier. Dit dier wordt een onopvallend dier, een beetje bruin (met een rode tong). Welke kleur krijgt jouw dier?

Stap 5
Nu ga je schilderen. Meng kleuren die je mooi vindt met water. Denk maar eens aan welke kleuren dieren hebben – dat kunnen bijna alle kleuren zijn. Het ligt ook een beetje aan de functie van het dier. Moest jouw dier opvallen of juist een goede natuurlijke schutkleur hebben? Kies de basiskleur(en) van je uitgestorven dier. Ik heb geel en bruin gekozen en wat schaduw gemaakt. Ik wil de poten van mijn dier een beetje meer oranje maken. Laat je dier even drogen.

Stap 6
Nu maak je details met kleurpotlood en gekleurde dunne fineliners. Ik heb lijnen gemaakt in zijn staart en poten, schaduw in het oor, en schubben of veren. Welke details krijgt jouw dier?

Stap 7
Ik heb op het laatst nog extra details toegevoegd.
Wanneer jouw uitgestorven dier klaar is, geef je het een naam. Mijn dier lijkt op een dodo, een gordeldier of miereneter, vind ik zelf, en hij eet rode mieren en bessen. Ik noem hem Morgel.
Je kunt zelf nog wat informatie bedenken: wat at jouw dier? Waar leefde het? Hoe groot was jouw dier? Was het een reptiel, vogel, vis of zoogdier? En hoe heet jouw dier? En zou je willen dat jouw uitgestorven dier nog leefde?

1

2

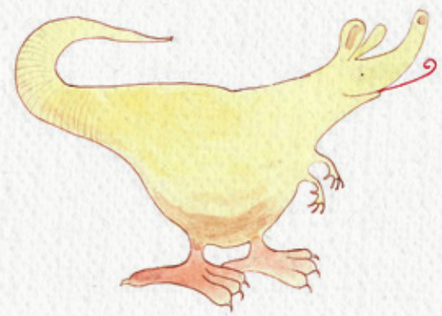
3

4

5

6

7

© illustratie: Linde Faas, uit: *Atta* van Jolien Janzing, een uitgave van Lemniscaat, 2023

ONTWERP JOUW BOEKOMSLAG EN WIN!

Ben jij goed in tekenen en knutselen? En zou je, net als de vormgevers van Lemniscaat, weleens je eigen boekcover willen ontwerpen? Doe dan mee de Grote Boekomslag-wedstrijd! De makers van de mooiste omslagen winnen een Lemniscaat-boekenpakket én zien hun creaties straks terug in het nieuwe nummer van *STACH*.

Wat moet je doen?

- Kies jouw lievelings-Lemniscaatboek uit.
- Pak je knutselspullen: van kleurpotloden tot gekleurd papier!
- Teken, schilder of plak een mooi beeld dat voor op een boek zou kunnen staan.
- Scan het in of maak een foto en stuur die naar stach@lemniscaat.nl!

DAAR TEKEN IK VOOR!

DE JURY

De jury bestaat uit de drie vormgevers van Lemniscaat: Leon, Eef en Marc. Zij verzorgen bij Lemniscaat de boeken: ze bedenken geweldige boekcovers (op de foto hiernaast zie je daar een voorbeeld van!), kiezen mooie lettertypes uit en zorgen dat alle woorden netjes op de bladzijdes komen. Tijd om hen eens aan de tand te voelen…

Van links naar rechts: Marc met *Stamppot met kogels*, Leon met *De sterren van opa*, Eef met *Toverslag*

WAAR GAAN JULLIE OP LETTEN?

Leon: 'Originaliteit. En of er een verhaal achter de tekening zit: wil je er iets mee vertellen of teken je gewoon een leuk poppetje?'

Marc: 'Of je in staat bent om niet de titel uit te beelden, maar iets te maken waardoor je anders naar de titel gaat kijken. Het 1+1=3-effect: de titel en het beeld versterken elkaar en zorgen samen voor iets moois.'

Eef: 'Of het beeld nieuwsgierig maakt naar het boek.'

Marc: 'En of het goed getekend is. Al hoeft het niet perfect zijn!'

HOE GA JE ZELF TE WERK?

Leon: 'Ik ga eerst het boek lezen.'

Eef: 'Ik ook. Tijdens het lezen maak ik al een paar kleine tekeningen, als ik iets lees en dat dan voor me zie. Zo maak ik al vijf of zes ontwerpen. Die maak ik dan een klein beetje mooier, zodat andere mensen kunnen zien wat ik in gedachten heb, en als iedereen bij Lemniscaat tevreden is ga ik het hele beeld uitwerken.'

Marc: 'Ik ga door de tekst heen met mijn marker en streep dan dingen aan die ik interessant vind. Ik kies alleen iets waarvan ik zelf denk dat ik het leuk vind om ermee verder te gaan. Bij *Lava* van Mireille Geus heb ik gekozen voor iets iconisch: ik heb het haar van de koningin toegepast op Lava zelf.'

HEB JE NOG EEN TIP?

Marc: 'Houd rekening met het plaatsen van de titel. Als je een beeld maakt en er is vervolgens geen ruimte om de titel te plaatsen, dan moet je weer opnieuw beginnen. Mijn tip is dan ook om te beginnen met de titel en daaromheen te gaan tekenen. Dan weet je precies hoeveel ruimte je nog hebt.'

Eef: 'Met de titel kun je veel kanten op: die kan ook een deel van het beeld vormen. En soms heb je niet eens beeld nodig, maar kunnen de letters op zich al een kunstwerk zijn.'

Leon: 'Kijk in de boekhandel een keer naar alle covers die je mooi vindt – en kijk ook naar de covers die je niet mooi vindt. Kun je benoemen waarom? Wat werkt, kun je weer toepassen op je eigen ontwerp.'

Marc: 'Maak een aantal schetsen. Je kunt het best eerst bedenken wat je wilt gaan maken voor je écht aan de slag gaat.'

DANK JULLIE WEL! IS ER NOG IETS WAT JULLIE WILLEN DELEN?

Leon: 'Mag ik de groeten doen aan mijn moeder?'

Deelnemen kan tot 15 mei. De winnaars worden bekendgemaakt op social media en in het volgende nummer van *STACH*.

Recepten uit... Een Snufje Magie

De ouders van Jula uit Een snufje magie *hebben hun eigen boekwinkel, Ditboekdus. Ze verkopen niet alleen boeken, maar ook koekjes die bij de boeken passen. Die koekjes worden gebakken door Jula's beste vriend Ben Kapoor en zijn vader. Ben weet alles van bakken en zijn recepten zijn dan ook in* Een snufje magie *te vinden! Wat denk je bijvoorbeeld van deze boeklekkernijen…*

POMPOENTAARTJES
uit *Harry Potter*

Ingrediënten:

- Pakje deeg voor hartige taart (of kneed zelf een deeg van 175 gram bloem, 15 gram suiker, ¼ theelepel zout, 120 gram ijskoude boter in blokjes en 2 tot 4 eetlepels water)
- 85 gram roomkaas op kamertemperatuur
- 75 gram bruine basterdsuiker
- 2 theelepels maïzena
- 185 gram pompoenpuree (uit blik of zelf-gemaakt van gekookte, geprakte pom-poen)
- 1 eidooier, op kamertemperatuur
- 1 theelepel vanille
- 2 theelepels pumpkin spice
- 1 eetlepel (15 ml) slagroom

Ingrediënten om de taartjes mee te bestrijken:

- 1 ei, geklopt
- 50 gram kristalsuiker
- ½ theelepel pumpkin spice
- wat rietsuiker om te bestrooien

Zo maak je het:

1) Warm de oven voor op 200 °C.

2) Doe de roomkaas, bruine suiker en maïze-na in een grote kom en meng met een mixer tot een gladde, romige massa.

3) Meng de pompoenpuree, eidooier, vanil-le, pumpkin spice en slagroom erdoorheen.

4) Rol het deeg uit op een met bloem be-stoven oppervlak en snijd er rondjes of steek er pompoenvormpjes uit van ongeveer 10 centime-ter doorsnede.

5) Leg de helft van de rondjes op een met bakpa-pier beklede bakplaat.

6) Doe één flinke eetlepel pompoentaartvulling in het midden van elk rondje.

7) Bestrijk de randen met een kwastje met eiwit en leg er een niet-gebruikt deegrondje bovenop. Druk de randen aan met een vork en kerf een kleine bliksemschicht in het midden van elk rondje. Zet 20 minuten in de koelkast.

8) Roer de kristalsuiker en pumpkin spice voor op de taartjes in een kommetje.

9) Bestrijk de bovenkant van je taartjes met geklopt ei. Bestrooi ze ver-volgens met de gekruide suiker en een beetje rietsuiker.

10) Bak ze 17 à 19 minuten, of tot ze licht goudbruin zijn. Laat de pom-poentaartjes 5 minuten afkoelen op de bakplaat. Leg ze op een rooster en laat ze nog ongeveer 15 minuten afkoelen.

'EET MIJ'-KOEKJES
uit *Alice in Wonderland*

Ingrediënten:

- 250 gram roomboter
- 100 gram poedersuiker
- 1 theelepel vanille-extract
- 300 gram patentbloem

Zo maak je het:

1) Doe de boter en de suiker in een grote kom en meng met een mixer tot een gladde, romige massa.

2) Klop het vanille-extract toe.

3) Voeg de bloem toe en meng tot een stevig deeg.

4) Maak een bal van het deeg en zet dat een uurtje in de koelkast.

5) Warm de oven voor op 175 °C.

6) Rol het deeg uit op een met bloem bestoven werkblad tot ½ centimeter dikte.

7) Steek met een glas of vorm ronde koekjes uit.

8) In Alice in Wonderland staat 'Eet mij' geschreven in krenten. Dat is zo'n enorm werk dat de Kapoors een stempel gebruiken waarmee de tekst in de koekjes wordt gedrukt. Je kunt de tekst er ook na het bakken op schrijven met gekleurd glazuur.

9) Bak de koekjes 14 minuten tot de randen goudbruin zijn.

WHIPPLE-SCRUMPTIOUS FUDGEMALLOW DELIGHT
uit *Sjakie en de chocoladefabriek*

LET OP: VOOR DIT RECEPT HEB JE CHOCOLADEREEPVORMPJES NODIG EN EEN BAKTHERMOMETER.

Ingrediënten:

- Ruim 550 gram van je lievelingschocolade
- 120 gram minimarsmallows
- ½ theelepel gezouten boter
- 225 gram kristalsuiker
- 85 gram honing
- Snufje kaneel
- 1 theelepel vanille-extract
- ½ eetlepel bakpoeder

Zo maak je het:

1) Smelt de helft van je chocolade en bekleed je chocoladereep-vormen ermee – giet ze niet vol, want we gaan ze vullen. Zet in de koelkast.

2) Maak nu de brosse karamel: Doe de suiker, honing, vanille en ka-neel in een pan. Verwarm die al roerend tot 150 °C. Haal de pan van het vuur en roer het bakpoeder erdoorheen: de smurrie gaat schuimen en wordt drie keer zoveel. Schenk het mengsel uit op bakpapier en laat het in 5 à 10 minuten afkoelen en hard worden. Dan kun je het in stukjes breken.

3) Smelt de minimarshmallows met de boter in een pan, tot er alleen nog maar wat kleine brokjes in zitten.

4) Haal de afgekoelde chocolade uit de koelkast. Smeer in het midden van ieder vormpje wat marshmallows en leg er wat gebroken kara-mel op. Zet in de koelkast om af te koelen.

5) Smelt de rest van de chocolade en dek de afgekoelde vulling van je repen met de chocolade af. Zet weer terug in de koelkast. Na ongeveer een uur kun je de whipple-scrumptious fudge-mallow delights uit de vorm halen.

OPVALLENDE CAMOUFLAGE

STEL JE VOOR DAT JE EEN HONGERIG DIEPZEEROOFDIER BENT DAT OP ZOEK IS NAAR AVONDETEN. Het zonlicht valt van bovenaf door het water. Onder je ziet de oceaan er donker en troebel uit. Je hebt meer kans om lekkere vis te vinden door omhoog te kijken naar het licht waartegen de schaduwen van vissen zich duidelijk aftekenen, dan door onder je in de duisternis te staren.

Maar stel je nu eens voor dat je een vis bent die niet de volgende maaltijd van dat roofdier wil worden – hoe voorkom je dan dat je schaduw zichtbaar is? Door vanaf je buik met fel licht te schijnen! Je buiklicht gaat op in het sterke licht van het wateroppervlak. Deze briljante techniek heet **TEGENLICHT**. Hij wordt vaak gebruikt door bioluminescente vissen, inktvissen en garnalen die hoger in de oceaan leven.

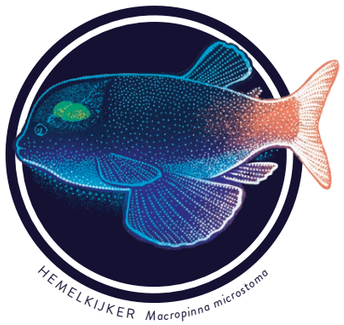
Euprymna scolopes

VERBORGEN IN HET ZICHT

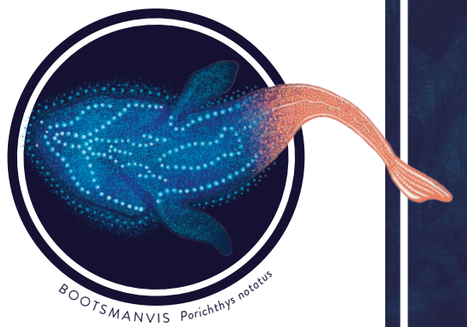
Sommige roofdieren gebruiken tegenlicht om hun prooien te besluipen. De pijlstaartinktvis heeft bioluminescente bacteriën die zijn buik verlichten. Daardoor wordt hij gecamoufleerd als hij afdaalt naar de lekkere garnalen die op de zeebodem leven.

ALTIJD OP DE UITKIJK

De griezelig uitziende hemelkijker heeft een transparant voorhoofd en zeer gevoelige ogen die groen licht kunnen filteren. Daardoor ziet hij het verschil tussen zonlicht en bioluminescentie en kan hij dieren vangen die tegenlicht gebruiken.

HEMELKIJKER *Macropinna microstoma*

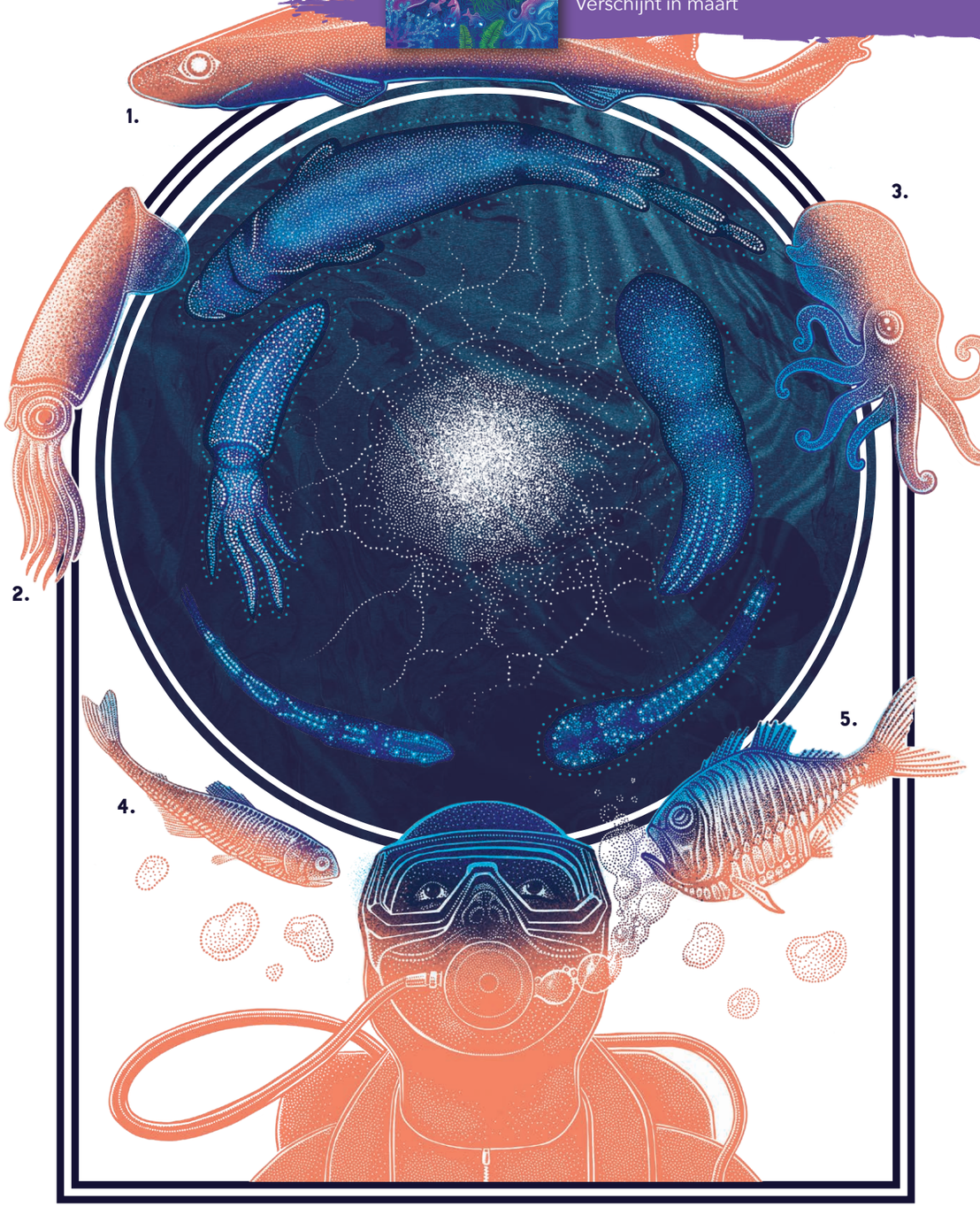
BOOTSMANVIS *Porichthys notatus*

EEN LEVENDE DIMMER

De organen die tegenlicht produceren heten **fotoforen**. Ze kunnen worden aan- en uitgezet, en zelfs gedimd of helderder worden! Hierdoor kan een dier zijn licht beter afstemmen op het licht van boven en zijn camouflage verbeteren.

Uit:
Licht. De bijzondere wonderen van bioluminescentie
Jennifer N.R. Smith
Vertaald door Steven Blaas
€ 16,99 | 40 pag.
Verschijnt in maart

LEGENDA

1. DONKERBUIKLANTAARNHAAI **2.** *WATASENIA SCINTILLANS* **3.** *EUPRYMNA SCOLOPES*
4. LANTAARNVIS **5.** BIJLZALM

De grote gekke-goden-maffe-mythen-quiz

In het boek Van maansteen tot morgenster maak je kennis met mythen en verhalen van over de hele wereld. Ze hebben één ding gemeen: ze gaan over het ontstaan van de zon, de maan, de hemel en de sterren. Daar wonen de bizarste beesten en de vreemdste figuren. Wat weet jij van al die rare snuiters en de gekkigheden die ze veroorzaken?

1 Vrouw Holle is van oorsprong een Duitse hemelgodin die 's nachts met een grote groep heksen rondvliegt. Voor welk weerfenomeen is zij verantwoordelijk?

A. Sneeuw: die zit in haar kussens en haar dekbed en valt op aarde als ze haar bed opschudt
B. Donder: dat is het geluid van Vrouw Holles maag, die zo leeg is dat ze ernaar vernoemd is
C. Regen: dat zijn de tranen die Vrouw Holle vanuit de hemel plengt omdat ze niet in de Efteling naar haar naamgenoot kan gaan kijken

2 Wat is de Bifröst uit de Noordse mythologie?

A. Dat is Noors voor 'bevroren BiFi-worstje', de favoriete spijs van de goden
B. De bevroren bodem waarop niets kan groeien tot er een mythische draak komt die die grond al vuurspuwend verwarmt
C. De regenboogbrug tussen de aarde en Asgard, waar de goden wonen

3 Wat tref je aan als je de plek vindt waar een regenboog de aarde raakt?

A. Een pot vol goud, maar kijk uit: die wordt beschermd door een woeste trol die wel uit is op een lekker hapje...
B. Een pot vol goud, maar kijk uit: die wordt beschermd door een kobold die niet van pottenkijkers houdt...
C. Een pot vol juwelen, maar kijk uit: die wordt beschermd door een schele reus die zijn buit niet zomaar wil afstaan...

4 Wat wordt er in Estland gezegd over het noorderlicht?

A. Dat het ontstaat als er magische paarden met hun wagens langs de sterren galopperen
B. Daar wordt niet zoveel gezegd
C. Dat het de staart van een magische eenhoorn is

5 De Maya aanbaden de god Chaac. Hij leek op een mens, maar...

A. ... liep op zijn handen in plaats van op zijn voeten
B. ... had zesentwintig tenen
C. ... was als een reptiel bedekt met schubben

6 Wat vieren we tijdens de midzomerfeesten?

A. De zomerzonnewende – de langste dag van het jaar
B. De zomerzonde – de melancholie die je kunt voelen als de zomer voorbij is
C. De zomerzorro – een gemaskerde godenbandiet die als een soort Robin Hood opkomt voor de armen

7 Hoe ontstond de sterrengroep de Plejaden?

A. De sterren waren eigenlijk mannen die pech hadden: ze kwamen een veld met wilde paddenstoelen tegen en aten er met smaak van, maar werden vervolgens weggejaagd omdat ze veranderden in schapen
B. De sterren waren eigenlijk vrouwen die pech hadden: ze kwamen een veld met wilde uien tegen en aten er met smaak van, maar werden vervolgens weggejaagd omdat ze een stinkdieradem hadden
C. De sterren waren eigenlijk kinderen die pech hadden: ze kwamen een veld met wilde suikerbieten tegen en aten er met smaak van, maar werden vervolgens weggejaagd omdat ze alleen nog maar konden hinniken

Check hier of je alle antwoorden juist had!
1.A, 2.C, 3.B, 4.A, 5.C, 6.A, 7.B

MEREL

SARAH MOON

De volgende les is Engels, en ik weet dat ik daar minder makkelijk onder de radar zal kunnen blijven. Mevrouw Smith heeft echt alles in de gaten. De rijen voor haar lokaal zijn altijd kaarsrecht, en niemand geeft een kik. We moeten ons zelfs alfabetisch opstellen. Het is uitgesloten dat ze niet merkt dat ik er weer ben, uitgesloten dat ze niet heeft gemerkt dat ik afwezig was. Mevrouw Smith is niet onaardig, ze neemt haar taak gewoon heel serieus. Het glimlachje waarmee ze bij de deur staat kan verdampen bij de minste wanklank. Daar hebben we ervaring mee.

'Goedemorgen allemaal,' zegt ze.

'Goedemorgen,' mompelen we.

'Kom verder, allemaal. Merel, fijn dat je er weer bent.'

Ze zegt het terwijl we al naar binnen lopen, zodat niemand tijd heeft om naar me te kijken of iets te vragen, want bij mevrouw Smith wordt niet gekletst maar ga je meteen aan het werk.

Er staat een opdracht op het bord. *Dagboeknotities! Schrijf twee alinea's, een over het leukste van je vakantie, en een over het ergste.* Ik ben blij met de opdracht; als je klaar bent mag je lezen, en de dagboeken blijven privé. Zelfs mevrouw Smith leest ze niet. Terwijl wij aan het werk zijn, loopt ze rond om te controleren of we niet zitten te slapen of met onze telefoon bezig zijn, maar wat je op papier zet, komt niemand te weten.

De vraag van vandaag is lastig te beantwoorden. Mijn vakantie was een hele rits van ergsten. Ergste: in het ziekenhuis liggen. Ergste: in therapie zitten. Allerergste: niet praten met mama. Alleen al bij het denken van het woord 'mama' moet ik bijna huilen; ik kan me niet eens voorstellen dat ik over haar schrijf.

Mevrouw Smith wandelt langs de zes tegen elkaar geschoven tafels. Als ze bij de onze is, legt ze een hand op mijn schouder en plakt met haar andere een post-it'je in mijn dagboek. In haar perfecte schuinschrift staat er: *Doe rustig aan. We hebben je gemist.* Ik stop het briefje in mijn zak en blijf de hele verdere les mijn vingers er af en toe omheen klemmen.

Bij natuurwetenschappen komt Naomi naast me zitten. 'Waar was je?' vraagt ze. Naomi's zinnen gaan aan het eind extra omhoog, als een piepspeeltje.

'Op vakantie, net als iedereen.' Ik probeer het te zeggen alsof ik het een idiote vraag vind, alsof ik niet begrijp waar ze heen wil.

'Nee, ik bedoel daarvoor.' Piep. Ze kijkt me indringend aan, zo van *Je snapt me best.* Zo van *Je kunt het mij wel vertellen, Merel.* Naomi is de deugneus van de klas. Ze is tegen iedereen overdreven aardig. Ze heeft grote bruine ogen waarmee ze naar je knippert, twee paardenstaarten tot aan haar middel en een roze bril die volgens mij gewoon ongeslepen glazen heeft. Als Naomi naast je komt zitten, voel je je haar persoonlijke liefdadigheidsproject, zoals ze die geregeld aankondigt. Ik hoor het nu ook: *Hallo allemaal, ik wilde jullie er even aan herinneren dat Merel weer naar school komt, dus het zou fijn zijn als vrijwilligers om aardig tegen haar te doen zich na de les bij mij opgeven.* Naomi is degene die de metershoge kaarten voor je maakt en door iedereen laat tekenen. Zij is degene die het verrassingsfeestje voor een jarige docent organiseert en ervoor zorgt dat niemand vergeet een cadeautje mee te brengen. Als je als laatste wordt gekozen bij gym, zal Naomi altijd zeggen: 'Ik zou jou hebben genomen.' Je moet een vreselijk mens zijn om Naomi te haten, maar je moet wel achterlijk zijn om haar te vertrouwen.

'Ik heb gehoord dat je met een ambulance de school uit bent gehaald. Gaat het wel?'

'Een ambulance past niet in de school, dus nee, ik ben er niet uit gehaald, en ja, het gaat prima.'

Ze kijkt zo gekwetst. Ik voel me alsof ik net een puppy heb geschopt.

'Sorry, Naomi. Ja, het gaat best.'

'Wat fijn om te horen!' Piep piep.

Mevrouw Robbins begint de les. Ze ligt heel slecht bij de leerlingen, maar ze kan enorm uitvaren, dus niemand haalt het in zijn hoofd om te kletsen. Ik ben nog nooit zo blij geweest om bij haar in de klas te zitten.

Ik heb de hele ochtend zitten piekeren over waar ik in de pauze naartoe zou gaan. Nu is het zover, en ik weet het nog steeds niet. Ik laat me door de menigte in de richting van de kantine voeren. Niet omdat ik daarheen wil, maar omdat ik niet de aandacht op mezelf durf te vestigen door tegen de stroom tweedeklassers in te roeien. Ik daal de trap af, naar de vreselijke groene ruimte vol schel licht en kabaal, waarbij vergeleken mijn aankomst vanochtend een boswandelingetje was. Ik haal eten dat ik nooit weg zal krijgen en staar om me heen naar de zee van tafels en schreeuwende leerlingen die hier in hun natuurlijke biotoop lijken te zijn, hun vrienden opzoeken, plekjes vrijhouden, precies weten waar ze heen moeten. Waar ze bij horen. Naomi ziet me en roept 'Merel!' dwars door de kantine, waardoor mensen opkijken en zich naar mij draaien, en ik zweer dat ik Janae 'ziekenhuis' zie mimen tegen Brianna, die 'gestoord' mimet tegen Rebecca, en mijn dienblad glijdt uit mijn handen en ik maak rechtsomkeert. Het lukt me niet stilletjes weg te glippen, zoals ik had gehoopt. De kantinedame probeert me bij mijn arm te grijpen, maar ik ben tenger en ik ben vlug. Tegen de tijd dat mevrouw Grayson haar blik losmaakt van Jamal en Jarrod, die zoals altijd in de achterste hoek met eten naar elkaar gooien, ben ik weg.

Zonder toestemmingsbriefje kan ik niet naar buiten. Ik duik de eerste wc in die ik tegenkom, schiet een hokje binnen en trek mijn voeten omhoog alsof ik op de vlucht ben. Alsof ik door iemand achterna word gezeten. Ik krijg geen lucht. De muren golven. Ik speur naar een raam. Wat zou ik doen, naar buiten klimmen? Om eerlijk te zijn denk ik van wel. Terwijl alles om me heen rondtolt, knijp ik mijn ogen dicht en voel ik mijn lichaam suizen en tollen en bonzen. Ik wacht tot het voorbijgaat.

Een boterham wegproppen op de wc is geen lunchen, Merel. Bij het horen van mevrouw Wexlers stem begin ik te huilen. Ik wil haar kantoortje in rennen, ik wil dat ze haar hoofd schuin houdt zodat al haar oorbellen tinkelen, ik wil dat ze me vraagt wat er is. Misschien zou ik het haar nog vertellen ook. Mijn hartslag komt langzaam tot rust, de muren staan weer recht. Met mijn voeten tegen de deur geplant, mijn hoofd op mijn knieën, vraag ik me af hoe ik me ooit nog in een les moet vertonen. De bel gaat. Ik weet niet hoelang ik hier al zit, maar iemand roept mijn naam.

Ik reageer niet.

'Merel, ik ben het, Leticia. Ik weet dat je daar zit, en meneer Rothman komt daar zo ook wel achter. Je moet komen voordat hij doorheeft dat je weg bent en ze je gaan zoeken.'

Uit:
Merel
Sarah Moon
Vertaald door Lydia Meeder
€ 15,99 | 180 pag.

Uit:
Zo voelt het om een vogel te zijn
Tim Birkhead & Catherine Rayner
Vertaald door Steven Blaas
€ 14,99 | 48 pag.
Verschijnt in april

Uit de lucht vallen WERELDWIJD

De slechtvalk vliegt heel hoog en speurt het land ver onder hem af met scherpe, kraalachtige ogen. Hij krijgt een duif in het vizier en sluit zijn vleugels. Zijn val is moeiteloos en dodelijk – de horizon verdwijnt snel als de valk met duizelingwekkende snelheid door de lucht valt.

WOESJ!

De slechtvalk is de allersnelste vogel. Hij is al snel wanneer hij gewoon vliegt, maar als hij naar zijn prooi duikt, bereikt hij recordsnelheden. Duiven kunnen ook snel vliegen, dus om genoeg voedsel te vangen om te overleven, moet de slechtvalk nog sneller zijn.

Om duiven op afstand te spotten moet je geweldig kunnen zien. De meesten van ons denken dat ons gezichtsvermogen goed is, maar het zicht van de slechtvalk is veel beter. Hij kan dingen op een veel grotere afstand waarnemen dan wij.

Slechtvalken kunnen beter zien dan wij door de manier waarop hun ogen zijn gebouwd. Jij kunt de woorden op deze pagina goed zien omdat die op één lijn liggen met een speciaal plekje aan de binnenkant van je oog dat de ‘fovea centralis’ wordt genoemd: een groefje in je netvlies waar alles wat je ziet het helderst en scherpst is.

Als je je hoofd een klein beetje naar één kant draait zonder naar de letters te blijven kijken, zie je dat de woorden op deze bladzijde minder duidelijk worden. Alleen als we rechtstreeks naar iets kijken, valt het beeld op de fovea centralis, en kunnen we het duidelijk zien.

Wij hebben één fovea in elk oog, maar sommige vogels, waaronder de slechtvalk, hebben twee fovea – één voor veraf en één voor dichtbij. De fovea voor de verte wordt als een soort telelens gebruikt, om prooien, zoals duiven, van veraf te zien.

Geen wonder dat de slechtvalk zo goed kan inzoomen!

De slechtvalk kan duiken met een snelheid van meer dan 300 kilometer per uur.

WERKEN BIJ DE UITGEVERIJ…

de bureauredacteur

ZELFST.NAAMW. de (M/V/X) bu·reau·re·dac·teur

Een boek maak je bij Lemniscaat niet alleen. Van redacteuren die het schrijven begeleiden tot vertegenwoordigers die ervoor zorgen dat de boeken in de boekhandel te koop zijn: achter de schrijvers en illustratoren staat een heel team. In dat team hebben alle mensen hun eigen taak. Maar wat doen ze nou precies? In dit STACH*-nummer gaan we op bezoek bij bureauredacteur Anna!*

Hoi Anna! Jij bent bureauredacteur bij Lemniscaat. Wat houdt dat in?
In het kort: dat ik de godganse dag de betweter uithang! In het minder kort: dat ik samen met de maker de puntjes op de i zet. In het lang: als een boek bijna klaar is, gaat het naar mij. Ik redigeer het dan: ik lees het héél kritisch, stel alle vragen die ik heb en haal er zo veel mogelijk foutjes uit. Inhoudelijk verandert er niet veel meer, maar ik zorg wel dat de stijl consequent is en dat er geen gekke dingen meer in staan. Als bureauredacteur redigeer ik ook onze vertalingen en doe ik proevencorrecties: dat is nóg iets gedetailleerder corrigeren. Eigenlijk werp ik een (laatste) blik op alle teksten die we maken: onze boeken, maar ook de aanbieding, onze magazines, instagramberichtjes etc.

Past dit nog op de vorige regel?

Liever: con-sequent

Mag een schrijver ook een verhaal insturen waar fouten in staan?
Haha, graag zelfs, anders heb ik niks meer te doen! Gelukkig bestaan er geen foutloze teksten. Daar staat tegenover dat er een heel groot, kleurrijk gebied tussen goed en fout in zit: dat is het leuke van taal. Natuurlijk zijn er taal- en spelfouten, maar er zijn ook mooie nieuwe woorden, opzettelijke verhaspelingen, onbekende uitdrukkingen … Het is aan de auteur en de (bureau)redacteur om de grenzen van dat gebied te verkennen.

uitdrukkingen…#[geen spatie]

Betekent dat dat je de hele dag met een rode pen rondloopt?
Nee hoor. Ik corrigeer met het bloed vanonder m'n nagels.

nóg

Wat vind je het leukst om te doen?
Samen met de maker tot een tekst (dat kan een woord zijn, of een zin, of een alinea of zelfs een heel hoofdstuk) komen waarvan je allebei denkt: ja, zo is het nog nét ietsje mooier geworden.

En wat vind je het minst leuk om te doen?
Liegen. Dus deze vraag laat ik verder onbeantwoord! ;)

Misschien een beetje flauw. Weglaten?

Hoe ziet een gemiddelde werkdag er voor jou uit?
Gemiddeld is lastig te zeggen: soms ben ik dagen achter elkaar bezig met de bureauredactie van hetzelfde boek, soms bekijk ik drie proeven op één dag. Hoe dan ook heb ik iedere dag een of meerdere boeken (in wording) voor m'n neus. Verder is er misschien overleg met promotie en vormgeving, bel ik met een auteur om de laatste opmerkingen door te nemen, loop ik naar beneden om Leon, Eef en Marc lastig te vallen, rommel ik in het correctie-archief, loop ik nog verder naar beneden om bij de Sebastiaan om een snoepje te bedelen, loop ik nog verder naar beneden om een boek uit de kelder van Jacq te halen… Eigenlijk ben je als bureauredacteur voornamelijk aan het rondlopen.

Welk boek heeft een bijzonder plekje in je hart?
Dat is een lastige vraag, want in mijn hart verdringen de boeken elkaar! Het is er wel gezellig, hoor. Leana drinkt er bessensap met de egel, Stach doet tikkertje met Gozert, Juniper wisselt recepten uit met de boze heks, Krabat gaat op bezoek bij Momo, Homme en Ole timmeren iets moois, Raaf trekt het bos in met Hasse en zo kan ik nog wel even doorgaan!

Wat zou je kinderen aanraden die later ook bij een uitgeverij willen werken?
Ongeacht welk werk je (op een uitgeverij) zou willen doen: lekker veel lezen! En als je denkt dat je redactiewerk leuk vindt, kun je misschien meewerken aan je schoolkrant. Of juniorredacteur worden bij STACH!

[uitroepteken niet cursief]

DE MAZZELAAR

Ben ik geen mazzelaar?

Ze hadden me kunnen vellen, net als de rest,
in de laadbak kunnen gooien, net als de rest.
‘Hak hem om,’ zei de boswachter. ‘Veel te klein.
In hem daar zit geen groei,
’t wordt nooit een goeie boom,
nooit niet, hij niet.’
‘Gun hem wat tijd,’ zei een ander. ‘Laat hem staan.’

Ben ik geen mazzelaar?

Ze lieten me achter, ik bleef staan.
Maar er kwam iemand aan toen het donker werd.
Hij stopte meteen toen hij me zag
en ik dacht: dat was dat,
maar hij pakte geen zaag.
Hij groef me op en maakte een praatje,
hij zei: ‘Dat gaat lukken met jou.’

Ben ik geen mazzelaar?

Daar ging ik dan, hup op zijn schouder.
Hij kletste de hele weg naar huis.
Stopte me in ’t schuurtje in een pot
en drukte de aarde zacht aan, gaf water,
bracht me toen binnen en riep ze allemaal.
Ze knielden rondom me, ze lachten en zongen,
gaven me lichtjes, zilveren slingers, een stralende engel in mijn top.

Ben ik geen mazzelaar?

Sneeuwtje, de huiskat, zacht als dons, rond als de maan,
het klikte meteen tussen ons.
Die nacht kwam ze binnen en sliep naast mij.
En ook de dag erop week ze geen tel van mijn zij, luid spinnend,
linten bespringend, stoeiend met mijn schitterdingen.
Na het lachen en het zingen lieten ze ons alleen.
Wij tweeën, kat en boom, vrienden voor het leven.

Ben ik geen mazzelaar?

Driekoningen kwam, kerst was voorbij.
Weg lichtjes, slingers en engel.
Ze plantten me buiten in de tuin,
uit het zicht weliswaar, maar niet uit het hart.
Regen of kou, Sneeuwtje blijft trouw, ze krult zich op
onder mijn takken en zorgt er altijd voor
dat ik met kerst naar binnen mag, altijd weer, jaar na jaar.

Ben ik geen mazzelaar?

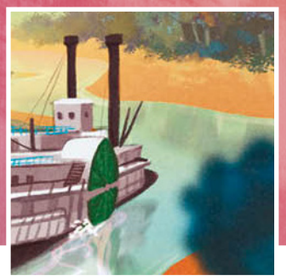

Uit:
Mijn hart was een boom
Michael Morpurgo & Yuval Zommer
Vertaald door Steven Blaas
€ 16,99 | 96 pag.
Verschijnt in maart

BOEKZOEKER...

WEET JIJ HET JUISTE BOEK TE VINDEN?

Heb je *STACH* ook van voren tot achteren verslonden? Dan is dit vast geen moeilijke opdracht voor jou... Weet jij uit welk boek dit beeld komt? Vul het antwoord in op de stippellijntjes!

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

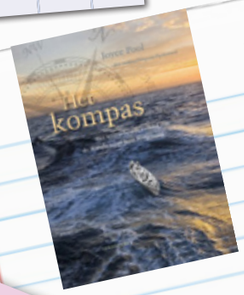
5 .....

6 .....

De antwoorden: *1. Een snufje magie, 2. Het dierendoodboek, 3. Het kinaloede knutselboek, 4. Atta, 5. Mijn hart was een boom, 6. Zo voelt het om een vogel te zijn*

Recensies

MANUEL over ***Het kompas***
Joyce Pool
€ 15,99 | 212 pag.

Het kompas vertelt op een heel ontroerende manier het tragische verhaal van de Wangle III. Het bootje met tien jonge Engelse scouts dat tijdens de overtocht van Calais naar Londen verging.

De zeventienjarige Davey mag eindelijk mee naar Calais in hun Whaler, de Wangle III. Een paar dagen voordat deze reis zal beginnen, krijgt hij zo'n buikpijn dat hij naar een arts moet en die zegt dat hij absoluut niet mee mag naar Calais. De teleurstelling overheerst, maar er zit niets anders op dan te wachten tot hij beter is en zijn vrienden terugkeren.

Als Davey een paar dagen later weer beter is, wacht hij het bootje met zijn vrienden op bij hun scoutingclubhuis. Maar de Wangle III keert maar niet terug... Waar blijven ze toch??

Ik vind dit verhaal op een heel spannende manier is geschreven, waardoor ik dit boek eigenlijk niet meer weg kon leggen, omdat ik zelf het gevoel kreeg dat ik Davey en de bemanning niet in de steek kon laten.

Ik geef Het kompas een TIEN, vanaf nu is het een van mijn lievelingsboeken!

PUCK over ***Prutje***
Pieter Koolwijk & Linde Faas
€ 15,99 | 256 pag.

Prutje gaat over een jongen die wegloopt met zijn broertje. Een mega-eigenwijs meisje sluit zich bij hen aan. Samen gaan ze op zoek naar Brunnen. Wat dat precies is, moet je zelf maar lezen. Het is avontuurlijk, grappig en een beetje verdrietig, maar het loopt gelukkig goed af.

Ik ben het nu voor de tweede keer aan het lezen en het is nog steeds heel leuk en mooi! Pieter Koolwijk is mijn lievelingsschrijver, samen met de schrijver van De veger. Linde Faas kan echt supermooi tekenen!

JOEP over ***De jongen die draken kweekte***
Andy Shepherd
€ 14,99 | 256 pag.

De jongen die draken kweekte is een serie die gaat over Tomas. Hij krijgt en kweekt draken. In dit laatste deel wil hij een handboek schrijven over hoeveel hij weet over draken. En dat is heel veel! Tomas vertelt in dit boek veel informatie over de draken, maar tegelijkertijd vertelt hij ook zijn verhaal. Daarvoor roept hij de hulp van zijn vrienden in, die we kennen uit de andere delen.

Draken vertrekken meestal gelijk als ze uit hun vrucht komen, behalve natuurlijk hun eigen draken. Maar nu komt er een draak uit een vrucht die van alles kapotmaakt, niet weggaat en niet bij een van hen hoort. Het blijkt dat Tomas en zijn vrienden nog niet alles weten en dat ze toch nog meer kunnen leren over draken.

Ik vond het heel tof dat er elke keer een stukje over een draak is beschreven, want dan kom je ook meer te weten over de draken. Dat vind ik interessant, daardoor is dit eigenlijk een verhaal en informatieboek ineen en dat zie je niet vaak. Dus de conclusie: een vet boek en een aanrader als je het mij vraagt!!!

LEMNISCAAT 60 JAAR

DE ONTKNOPING

Weet je nog? Die superfantastische jubileumactie uit *STACH* #6, met superfantastische prijzen…?

In het vorige nummer van *STACH* riepen we iedereen op een Lemniscaat Top 6 in te sturen. Uit de meer dan 700 lijstjes die we ontvingen, hebben we de ultieme Lemniscaat Top 60 Aller Tijden samengesteld. Benieuwd naar de Lemniscaat Top 60 Aller Tijden? Bekijk 'm op lemniscaat.nl/top60 of scan de QR-code!

Iedereen die een lijstje indiende, maakte kans op een verrassingsboek. Deelnemende basisscholen maakten bovendien kans op prijzen voor de hele school, met als superhoofdprijs ALLE Lemniscaatboeken (voor kinderen van 4 t/m 12 jaar) die op dit moment leverbaar zijn. Daarnaast wilden we twee scholen blij maken met de complete Top 60. Om kans te maken op deze megaprijzen, vroegen we scholen hun Top 6 zo origineel mogelijk aan ons te presenteren.

En we hebben vier winnaars! Inderdaad, dat is één winnaar meer dan aangekondigd. Maar we konden gewoon niet anders met zoveel superfantastische inzendingen. Toneelstukken, lipdubs, kunstknutsels, jeugdjournaals, schilderijen, gedichten, tekeningen, dansjes, minimusicals, knip- en plakwerken, animatiefilms, interviews, talentenjachten, kranten, alles wat je maar kunt bedenken kwam voorbij. We vonden het geweldig om te zien hoe zoveel schoolklassen – soms hele scholen – in heel Nederland en België aan de slag zijn gegaan met deze wedstrijd. Wat een plezier hebben jullie allemaal gehad, en wat hebben jullie hard gewerkt!

Hoe moeilijk het ook was, we hebben uit al die prachtige inzendingen dus vier winnaars gekozen, waaronder één hoofdprijswinnaar. Graag stellen we ze aan je voor:

De winnaar van de **HOOFDPRIJS** is **SBO De Sluis** uit Zwolle. De kinderen van OBS De Sluis maakten met elkaar een fantastisch animatiefilmpje. Ze winnen daarmee AL onze boeken!

Bekijk de inzending op **lemniscaat.nl/top60**

De Lemniscaat-jury: 'Toen we de animatie van **SBO De Sluis** ontvingen, sloegen we achterover van verbazing. Wat een superfantastisch filmpje! We zien Lemnie voorbereidingen treffen voor zijn verjaardagsfeest en al zijn vrienden uitnodigen. En Lemnies vrienden zijn… de personages uit de Top 6! Bang Mannetje, de boze heks, de bijzondere beer… wie herken jij nog meer? En zal het Lemnie lukken iedereen op zijn feestje te krijgen? De kinderen hebben duidelijk heel hard aan dit filmpje gewerkt. We kregen van de leerkracht ook wat foto's van achter de schermen, geweldig om te zien! Het verhaal wordt verteld door de kinderen zelf, wat we ook ongelooflijk knap vinden. Van begin tot eind is het filmpje heerlijk om naar te kijken. Wij hebben het al zeker 100 keer gezien en gaan er nog heel vaak naar kijken. Wat een vrolijke, feestelijke en bovenal originele inzending!'

De winnaars van de hele Top 60 zijn De Zaaier uit Kamperveen, de Mgr. Huibersschool uit Haarlem en 't Wilgennest uit Landegem (BE).

De jury: 'De kinderen van **De Zaaier** uit Kamperveen bouwden van hout een heuse Lemniskast, compleet met Lemniscaat gegraveerd in het zijpaneel. Prachtig! De kast bestaat uit zes vakken, met daarin schitterende kunstwerken waarin je de boeken uit de Top 6 van De Zaaier herkent. Er is heel duidelijk te zien hoe hard de kinderen hieraan hebben gewerkt en dat ze er heel veel plezier in hebben gehad. Geweldig gedaan, wij zouden die kast wel in de eregalerij van onze uitgeverij willen zetten! Maar we kunnen ons goed voorstellen dat de kinderen van De Zaaier hem mooi zelf willen houden.'

'We kunnen bijna niet in een paar zinnen vertellen wat we aan moois voorbij hebben zien komen van deze **'t Wilgennest** uit Landegem; de kinderen van deze school hebben er een enorm project van gemaakt. Van spreekbeurten tot knutsels, van presentaties tot toneelstukken… De kinderen zijn met hun boeken en kunstwerken op bezoek gegaan bij de ouderen van Landegem. De lokale krant en de burgemeester kwamen er zelfs bij! Fantastisch om te zien hoe werkelijk alle klassen van deze school zich hebben ingezet, hoe enthousiast de kinderen met alle prachtige boeken aan de slag zijn gegaan en hoe ze daar hun hele omgeving bij hebben weten te betrekken. Hartverwarmend!'

'De kinderen van de **Mgr. Huibersschool** uit Haarlem hebben een prachtig gedicht gemaakt waarin hun zes lievelingsboeken uitgebreid aan bod komen. Wat een goed idee om het gedicht te richten aan mevrouw Boele van Hensbroek, een van de oprichters van Lemniscaat! Van elk omslag hebben de kinderen een doek geschilderd dat door mevrouw Boele van Hensbroek aan de waslijn wordt gehangen. Heel origineel, en zo knap uit het hoofd (!) uitgevoerd. De jury was ook heel blij om te zien dat de mooie bundel *Jij en ik* in jullie Top 6 staat. Supermooi gedaan!'

Alle winnaars – ook de 60 winnaars van de verrassingsboeken – hebben hun boeken inmiddels ontvangen. We wensen jullie er heel veel plezier mee! En nu: een groot applaus voor iedereen die heeft meegewerkt aan het samenstellen van deze geweldige Lemniscaat Top 60 Aller Tijden!

Heksenvloek

Elle McNicoll

Als Marley en ik eindelijk in bed liggen, ben ik te moe om te slapen. Laat staan om te praten. Zo'n twintig minuten lang lig ik zwijgend naar het plafond te kijken. Aan de andere kant van de kamer zit Marley rechtop in bed met zijn rug tegen zijn kussen. Zijn blik is leeg. Uiteindelijk hijs ik mezelf ook overeind – slapen kan ik voorlopig vergeten – en we kijken elkaar aan.

'Marley,' zeg ik schor, duizelig van vermoeidheid en van alles wat er door je heen kan gaan als elke millimeter van je leven op zijn kop staat. 'Een dr-'

'Dráák,' stoot hij uit voor ik het kan zeggen. Zijn ogen vliegen wijd open en zijn stem is hoger dan anders. 'Dit was met stip het krankzinnigste, griezeligste en waanzinnigste wat ik heb gezien sinds ik met jou op pad ben.'

'Een draak!'

'Een draak!'

'En niet eens een kleintje,' zeg ik ademloos, terwijl ik mijn kussen tegen mijn buik prop en vastklem. 'Een joekel. Een grote, gruwelijke, blauwe knots van een draak!'

We willen niemand wakker maken en smoren ons gelach in onze kussens.

'Ik wou...' begint Marley. Van het ene op het andere moment lijkt zijn opwinding uit te doven. Hij slaat zijn ogen neer. Ik frons en bekijk hem met een vragende blik.

'Wat is er?'

Zijn gezicht vertrekt en ineens klapt hij dubbel. Als hij weer rechtop gaat zitten, zie ik glinsterende sporen op zijn wangen.

'Marley?' zeg ik zacht. 'Gaat het?'

Hij zit zo stil dat ik me afvraag of hij me heeft gehoord. Dan opent hij zijn mond. 'Ik wou alleen maar dat hij het had kunnen zien. Dat hij erbij was geweest.'

Opa. Marley kende hem stukken beter dan ik. Ze hadden een hechte band.

'Ik weet het.'

Marley had stilletjes toegekeken toen de draak dicht bij de oever landde. We zagen haar in het meer verdwijnen en liepen daarna zwijgend naar huis. Ik dacht dat hij nog steeds half in shock was door het hele gebeuren. Nu begrijp ik dat hij in het verleden zit.

'Ramya,' zegt hij na een tijdje, en meteen slaat de stemming in de kamer om. Er zit iets in zijn stem. Iets ouds. Iets ernstigs. Een klank die ik niet eerder heb gehoord.

'Ja?'

'Ik zag hem.'

Ik knipper. 'Wie?'

'Hem. Ik zag hem. Toen ik naar jou en de draak stond te kijken, flitste er iets over het water. En toen was hij er. Hij stond iets verderop op de oever. Ik zag hem.'

Ik staar naar hem. 'Ik weet niet of ik je –'

'Opa. Ik zag hem.'

In mijn oude school in Londen zat een trap. Hij was steiler dan de andere trappen. Soms deed ik net alsof ik struikelde als ik bijna boven was. Dan greep ik wankelend mijn vriendin Sara vast en gilden we het uit. En daarna gaf ze me ervan langs en lachten we tot onze ribben er zeer van deden. Maar op een dag deed ze ineens een stap opzij, zodat ik misgreep. Het scheelde maar een haar of ik had beneden gelegen. De angst en het gevoel van verraad zijn me altijd bijgebleven. Op dat moment besefte ik dat zij en ik twee totaal verschillende wezens waren. Dat zij haar eigen gedachten en gevoelens had.

Wat er nu door me heen gaat, lijkt daarop.

'Marley,' zeg ik. Ons gesprek zit plotseling vol scherpe splinters. 'Dat kan niet.'

Zijn gezicht verstrakt. 'Wel waar. Ik weet wat ik heb gezien. Hem.'

'Marley –'

'Niet doen. Als jij zegt dat je een waterpaard hebt gezien, of vrouwen met staarten of een vampier in de bieb, knik ik ook. Nu is het jóúw beurt om iets te geloven.'

'Geesten bestaan niet. De Vreemdeling zei het zelf.'

'Maar ik heb hem gezíén!'

Ik krimp in elkaar. Marley schreeuwt nooit. 'Goed. Best. Je hebt hem gezien. Wat deed-ie dan?'

'Hij keek naar me, verder niets. Ik wilde naar hem toe gaan, maar ik kon me niet bewegen. En toen verdween hij weer.'

'In het niets?'

'Ja. Toen de draak landde. Maar het was hem. Het was hem echt.'

'Oké,' zeg ik. Ik werp hem een behoedzame blik toe. 'Dan moet tante Opal dat weten.'

Ik verwacht dat ik hem hiermee aan het twijfelen breng, maar integendeel. Hij knikt en zegt: 'Absoluut.'

Dit is niet te geloven.

'Zag je hem echt?'

'Ja!' stoot hij uit. 'Waarom doe je zo? Of kun je het niet hebben dat ik eindelijk eens iets heb gezien en jij niet?'

Nu word ik ook kwaad. 'Doe niet zo lullig.'

'En ik vertel het morgen zelf aan tante Opal. Onder het avondeten.'

'Best.'

Een paar tellen kijken we nog naar elkaar. De sfeer in de kamer wordt kil en afstandelijk. Marley kruipt onder zijn dekbed en valt als eerste in slaap. Ik voel nog steeds de drakenvlucht in mijn maag, maar die wordt overschaduwd door alles wat hij tegen me heeft gezegd.

Geesten bestaan niet. Ik kan vampiers zien, Feeën, trollen en allerlei andere Verborgenen. Ik ben immuun voor Sirenen. Maar het enige waar we allebei diep in ons hart naar snakten toen we aan deze zoektocht begonnen, was hém weer te zien. En dat konden we vergeten. Uitgesloten, werd ons gezegd.

Daarom mag ik niet eens hopen.

Uit:
Heksenvloek
Elle McNicoll
Vertaald door Margaretha van Andel
€ 15,99 | 228 pag.
Verschijnt in de zomer

HET WINNENDE VERHAAL VAN

Asya

Voor de vorige STACH *schreef Mireille Geus het begin van een kort verhaal over een meisje in een kasteel dat vreemde geluiden hoort. Terwijl ze helemaal alleen thuis is…*

Enkele passen bij me vandaan… staan mijn ouders met een knuppel en een mes?! Ik kijk nog eens goed om te zien of ik niet gek aan het worden ben. Er komen zoveel vragen in mijn hoofd op: wat doen ze hier, waarom zijn ze hier, wat doet die knuppel in hun handen, is dit mijn laatste uur?

Opeens komen ze naar me toe. De een heeft de knuppel klaar om te slaan, de ander staat met het mes klaar om iemand te vermoorden. Ik kan niet zien wie mijn moeder of wie mijn vader is. Ze hebben namelijk een masker op.

'Rustig aan jullie twee,' zeg ik.

'Waarom zouden we?' zegt een vrouwenstem. Ik heb de stem van mijn moeder nog nooit zo eng gevonden als nu. En dan begint mijn moeder naar mij toe te rennen met dat mes!

Ik schreeuw het uit en ren voor mijn leven. Letterlijk. En dan aan het einde van de gang staat mijn vader, neem ik aan. Met de knuppel. Ik kijk achter me om te kijken waar mijn moeder blijft. Over tien meter is ze bij me. Dus ik ren met die pan op haar af en sla haar knock-out, pak het mes uit haar handen en ren. Nu snap ik pas waarom we gym krijgen op school.

Mijn vader probeert mijn moeder wakker te maken. En het lukt! Opeens trekt mijn moeder de snelste sprint ooit. Ze grijpt het mes uit mijn handen en houdt mijn hand vast. Ik kan net op tijd mijn hand bevrijden en wegrennen. Nu is het mijn beurt om Usain Bolt te worden. Ik ren de gang in. En opeens loopt die gang dood. Mijn vader en mijn moeder staan voor mij. Mijn moeder houdt het mes recht op mijn keel.

'Waarom doen jullie dit?' vraag ik met tranen in mijn ogen. 'Ik ben jullie bloedeigen dochter!'

'Hoe weet je dat zo zeker?' vraagt mijn moeder uitdagend. Dan wordt het stil. Heel stil.

Opeens herinner ik me iets. Mijn telefoon zit in mijn broekzak. Ik wil mijn telefoon pakken, maar mijn vader ziet dat.

'Dacht je dat we zo dom waren?' vraagt mijn vader. Mijn moeder zet het mes nog dichter bij mijn keel. Nog één centimeter en ik ben dood, denk ik steeds. Ik barst in tranen uit.

'Ik snap niet waarom jullie dit doen!' schreeuw ik.

'Misschien omdat je niet onze echte dochter bent,' zegt mijn moeder alsof het de normaalste zaak van de wereld is.

'Wat bedoelen jullie?' vraag ik verbaasd.

'Toen jij geboren was, hebben we jou gestolen uit het ziekenhuis toen je tante jou op de wereld zette. Een uur na je geboorte stierf je biologische moeder en de volgende dag stierf je biologische vader van verdriet. Wij logen dat wij jouw ouders waren. We hadden dezelfde achternaam, dus het ziekenhuis geloofde ons,' zegt mijn vader.

'Waarom zouden jullie me willen stelen?' vraag ik snikkend.

'Omdat we dan dit kasteel kregen,' zegt mijn vader.

'En nou heb je genoeg gehoord,' snauwt mijn moeder. Ze zet het mes in mijn keel.

'Rust zacht,' hoor ik mijn vader nog zeggen. En zo ben ik in mijn graf beland.

MIREILLE GEUS: 'Wat ontzettend veel prachtige verhalen heb ik van jullie gekregen. Het waren er meer dan tweehonderd. Ik ben dagen bezig geweest met lezen en genieten en het was verschrikkelijk moeilijk om winnaars te kiezen.

Er kwamen nogal wat dieren binnen op het kasteel. Een kat, een hond, een kangoeroe, een draak, een wasbeer, een eekhoorn, een kameleon en hamsters. In sommige verhalen kwamen de ouders eerder thuis, maar vaak kreeg de hoofdpersoon bezoek van iemand anders, bijvoorbeeld opa, een spook, een dief, een engel, een spion, een dakloze, een robot.

Best vaak werd ze aan het einde wakker en bleek alles een droom te zijn geweest.

Ik heb als winnaar Asya Sali gekozen. Zij heeft het verhaal spannend gehouden en niet alles opgelost. Het kan niet anders dan dat Asya er zelf wakker van heeft gelegen!

Ook de verhalen van Tim van den Oever en Melih Barut sprongen eruit. Tim schreef een bloedstollend verhaal over een spion. Wat ik leuk vind, is dat het heel lang spannend blijft, maar er toch een einde aan zit waardoor je weet: ze is veilig. Het verhaal van Melih is zo leuk omdat we een megatrol ontmoeten, lekker fantasierijk. En het blijft ook erg spannend, de hoofdpersoon moet zelfs mee naar Trollenland!

Dit is maar een top-drie: er zitten makkelijk nog twintig verhalen bij die ik als winnaar wil uitroepen. Maar dat kan niet, dus wees maar gewoon trots op jezelf als je diep vanbinnen weet dat jij daarbij zit.'

MAAK HET VERHAAL AF VAN...

Pieter Koolwijk

In iedereen schuilt een verhalenverteller. Laat je fantasie de vrije loop en voor je het weet kom je met de wildste ideeën! Dat gebeurde ook Pieter Koolwijk. Speciaal voor STACH schreef hij dit korte verhaal. Maak jij het af?

Doe mee met de hele klas en maak kans op een scholenpakket!

Het begon met één badeend. Hij lag daar zomaar op Fiens bed toen ze haar kamer binnenliep. Ze beschuldigde haar broertje, mopperde op haar vader en stelde de vragen aan haar moeder. Maar geen van allen wist waar hij vandaan kwam. Dat zeiden ze in ieder geval.

De tweede vond ze op school in de meisjes-wc. Eigenlijk hoefde ze helemaal niet, maar ze wilde even de klas uit. Deze badeend konden haar ouders niet neergelegd hebben, maar haar broertje was nu extra verdacht. Of durfde hij niet bij de meisjes-wc naar binnen?

Daarna verschenen ze steeds vaker. In haar rugzak. Achter in de tuin. Op een lantaarnpaal onderweg naar school. Langsdrijvend op een boomstam in de sloot. En ga zo maar door. Fien had er inmiddels twaalf.

'Badeendjes?' Miriam schudde haar hoofd. Fien had net het hele verhaal aan haar vriendin verteld. 'Waarom badeendjes?'

Fien haalde haar schouders op. 'Geen idee.'

'Wie legt ze steeds neer?'

'Ook geen idee.'

'En jij vindt ze iedere keer als eerste?'

'Ja.' Fien pakte haar rugzak, trok hem open en hield hem onder Miriams neus. 'Kijk!'

'Dat zijn veel badeendjes...'

'Ik snap er echt helemaal niets van.' Fien zette haar rugzak weer op de grond en liep naar het raam. 'Waarom zou iemand...' Ze stopte met praten.

'Waarom zou iemand wat?'

'Kijk,' zei Fien. Ze wees door het raam naar buiten.

Op de stoep lagen tien badeendjes. Niet rommelig door elkaar, maar netjes in de vorm van een pijl. Een pijl naar links.

Miriam kwam naast haar staan. 'Bizar...'

'Kom mee!' Zonder te wachten graaide Fien haar rugzak van de grond en rende ze haar kamer uit. Ze denderde de trap af, vloog de gang door en sprintte naar buiten. Bij de badeendjes-pijl bleef ze staan. 'Wat zou het betekenen?'

'Wat?' Miriam kwam hijgend naast haar staan.

'Die badeendjes. Wat betekent het?'

Mirjam glimlachte. 'Dat we die kant op moeten?'

Dat was niet wat Fien bedoelde. Natuurlijk moesten ze die kant op. Maar waarom wilde iemand dat zij dat deed? En wat stond haar dan te wachten? Nadat ze de badeendjes in haar rugzak had opgeborgen, liepen ze de kant op waar de pijl naartoe had gewezen. Eerst tussen de huizen door, toen het dorp uit, en net toen Fien dacht dat er geen pijl meer zou komen, zag ze de volgende liggen. Opnieuw wees hij naar links. Dit keer richting een smal bospad dat Fien nog nooit eerder had gezien. Het zag er donker uit, toch twijfelde ze niet. Ze moest weten wat hier aan de hand was. Samen met Miriam liep ze het bos in en het duurde niet lang voor ze weer een nieuwe badeendjes-pijl ontdekten.

En nog één.

En nog één.

Het waren er zoveel dat het Fien bijna niet meer lukte om haar rugzak dicht te krijgen.

'Fien...' zei Miriam. 'Kijk...'

Fien draaide zich om en haar mond zakte open van verbazing. Tussen de bomen door was een gigantische gele badeend te zien. Eentje met ramen en een deur erin.

'Ik denk dat we daar moeten zijn,' zei Miriam.

Fien knikte. 'Dat denk ik ook.'

Weet jij hoe het verdergaat? Wat ontdekken Fien en Miriam, en wie of wat zit er achter die badeendjes?

Op de vorige pagina lees je hoe je meedoet!

WOORDZOEKER

AARDE
ADRES
BALLON
BEER
BEESTJES
BLAUWE
BOS
BRIEFGEHEIM
DERK
DOTTIE
DRAKEN
DROMER
DUIK
EILAND
EMMER
FLAMINGO
GOZERT
GRUFFALO
HAAS
HASSE
HEKS
HELP
HOTEL
KATOREN
KLAS
KLOOF
KRAAN
KRIK
KROKODIL
LEIF
LIEFSTE
LUNA
MANNETJE
MAX
MISSIE
MOLEN
MOMO
MONKIE
MONSTER
MOPPEREEND
NOTEN
OORLOGSWINTER
PLATVOETJE
PLUK
PROKTOR
PRUTJE
PUNGELHUIS
QUOTUM
RUIMTE
SCHATJE
SNEEUW
SPIJKERBROEK
STIEKEL
STIP
STRAAT
TAKKENHOOFD
VRIENDEN
WELTERUSTEN
WILLEM
ZWEETVOETENMAN

D	R	A	K	E	N	N	N	P	E	S	S	A	H	D	P	L	E	H
A	A	R	D	E	L	Z	E	O	R	O	M	O	M	R	P	I	T	S
K	M	O	N	K	I	E	E	R	T	U	K	S	N	O	L	L	A	B
T	R	M	Z	W	E	E	T	V	O	E	T	E	N	M	A	N	P	L
I	M	A	A	G	F	I	E	L	O	T	N	J	I	E	L	U	I	I
F	W	O	A	X	S	E	D	R	R	V	A	E	E	R	N	D	E	L
I	O	E	P	N	T	R	B	F	L	N	H	K	B	G	O	E	G	S
S	B	O	L	P	E	R	B	D	O	E	O	L	E	K	I	W	T	E
A	N	U	L	T	E	D	E	O	G	O	A	L	O	L	E	I	P	E
R	K	U	S	K	E	R	N	F	S	U	H	R	A	I	E	L	L	M
U	K	N	IJ	I	K	R	E	E	W	U	K	N	T	K	S	L	A	M
I	O	P	F	U	G	I	U	E	I	E	D	T	E	A	N	E	T	E
M	S	A	L	D	R	L	R	S	N	R	O	L	A	K	D	M	V	R
T	L	Q	A	B	U	T	O	K	T	D	V	H	E	R	K	R	O	M
E	M	U	M	H	F	A	T	B	E	E	S	T	J	E	S	A	E	I
S	O	O	I	O	F	A	K	E	R	S	N	E	E	U	W	T	T	S
A	L	T	N	T	A	R	O	E	IJ	K	T	R	E	Z	O	G	J	S
L	E	U	G	E	L	T	R	R	D	E	J	T	A	H	C	S	E	I
K	N	M	O	L	O	S	P	E	N	H	M	A	N	N	E	T	J	E

De woorden staan horizontaal, verticaal en diagonaal. De overgebleven letters vormen de oplossing.

BEWONERS VAN DE BOSSEN

LIEFDESHINDERLAAG

In de mistige bamboebossen van Centraal- en zuidelijk China is de **TEMMINCKS SATERHOEN**, een soort fazant, toe aan liefde. Maar hij is nogal verlegen...

Als een vrouwtje in de buurt komt... verstopt hij zich en wacht op het juiste moment om zich te vertonen. Hij kakelt en klapwiekt, blaast zijn hoorntjes op, zet zijn blauwe keelzak uit en... KIEKEBOE! Wat een entree.

SATERHOENMANNETJE **SATERHOENVROUWTJE**

VAST IN DE MODDER

Het **BONTE NEUSHOORNVOGEL** mannetje en -vrouwtje blijven bij elkaar door dik en dun, en zelfs... door modder! Het vrouwtje wringt zich in een gat in een boom en smeert de opening dicht met modder, poep en hout om haar jongen veilig groot te brengen. Het mannetje blijft buiten rondhangen en voert ze lekkernijen via een spleet in de stam. Wil ze misschien wat oliepalmfruit? Nee – ze spuugt het uit. *Kieskeurige dame*. Gelukkig valt een dikke duizendpoot meer in de smaak. De twee werken samen totdat hun kuikens na ongeveer twee maanden het nest verlaten.

MONARCHVLINDER

DIT ZIJN GEEN DODE BLADEREN...

... het zijn miljoenen **MONARCHVLINDERS**. Ze hebben net een uitputtende vlucht van enkele weken achter de rug: een trektocht van bijna 4000 kilometer. Ze komen uit het noorden van Canada om hun winterslaap te houden in de warmere bergwouden van Mexico. Het bos werkt als een deken die hen beschermt tegen koude lucht en regen. Als het weer lente wordt, ontwaken de vlinders. De zon verwarmt hun vleugels en de monarch-vlindertrek begint weer: ze vliegen terug naar het noorden voor de zomer.

Uit:
Planeet aarde. Planet Earth III
Leisa Stewart-Sharpe & Kim Smith
Vertaald door Jesse Goossens
€ 15,99 | 64 pag.
Verschijnt in de zomer

OP EEN KRUISPUNT

Het is vroeg in de ochtend in een dorpje in het westen van Oeganda, Afrika. Kinderen lopen naar school. Maar ze zijn niet alleen... Een familie **CHIMPANSEES** begint ook aan hun dag.

Ze wachten en luisteren. Ze kijken naar links en rechts en steken dan één voor één de weg over. (De kleinste chimpansees mogen meerijden.)

Mensen en chimpansees leven naast elkaar, dat is hier tegenwoordig heel gewoon. Maar het was niet makkelijk.

Vroeger kapten de dorpelingen de bossen rondom hun huizen. Ze verkochten hout of houtskool om hun kinderen naar school te kunnen laten gaan. Het uitgestrekte bos werd opgedeeld in kleine eilandjes tussen wegen en boerderijen. De chimpansees werden aan hun lot overgelaten. Omdat ze niet langer veilig andere delen van het bos konden bereiken om voedsel te zoeken, begonnen ze de boerderijen te plunderen.

Om conflicten tussen mensen en chimpansees te voorkomen, betalen natuurbeschermers nu de schoolkosten van de kinderen uit dit gebied. In ruil daarvoor planten de dorpelingen honderdduizenden bomen die de losse bossen verbinden.

Deze doorgangen zijn routes voor de chimpansees en wegen die leiden naar een vreedzaam samenleven van mensen en chimpansees.

GRATIS

Het onwaarschijnlijke verhaal van BASKERVILLE HALL

Recepten uit EEN SNUFJE MAGIE

DE CARDBOARD COWBOYS

tekentips van STERN NYLAND

STACH

#7

HET PASPOORT VAN JOLIEN JANZING

HET DIEREN-DOOD-BOEK

WWW.LEMNISCAAT.NL

8 713791 087113

Deze STACH *wordt u aangeboden door*